

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

3 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

4 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

5 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

6 Suunnitelman laatijat

7 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

Valtuustokaudella 2017 - 2021 merkittävin yksittäinen väestön hyvinvoinnin kehittymiseen vaikuttanut tekijä oli koronaviruspandemia. Sen vaikutukset eivät ole vielä kaikilta osin nähtävissä, mutta etenkin lasten ja nuorten osalta vaikutuksia on ollut väistämättä pandemian esiinnyttyä kasvun ja kehityksen kannalta merkittävässä ikävaiheissa. Valtio on pyrkinyt osaltaan vähentämään pandemian vaikutuksia myöntämällä kunnille esimerkiksi harkinnanvaraisia avustuksia. Niiden avulla on ollut mahdollista tehostaa esimerkiksi varhaiskasvatus- ja opetuspalveluja. Toinen merkittävä asia on ollut sosiaali- ja terveystieteiden siirtyminen ESSOTE-kuntayhtymän hoidettavaksi, mikä on edellyttänyt uudenlaisten yhteistyörakenteiden muodostamista esimerkiksi hyvinvointikertomustyötä ajatellen mutta myös monen muun toiminnan osalta.

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointikertomuksessa väestön hyvinvointiin liittyviä tietoja tarkastellaan kunnan elinvoimaisuutta kuvaavien indikaattorien sekä eri ikäryhmien osalta saatavien tilastotietojen avulla.

Hyvinvointikertomuksen muodostamiseksi tehty työ perustuu kunnanhallituksen päätökseen työryhmän nimittämisestä ja ESSOTE:n edustajan saamisesta mukaan ryhmän toimintaan.

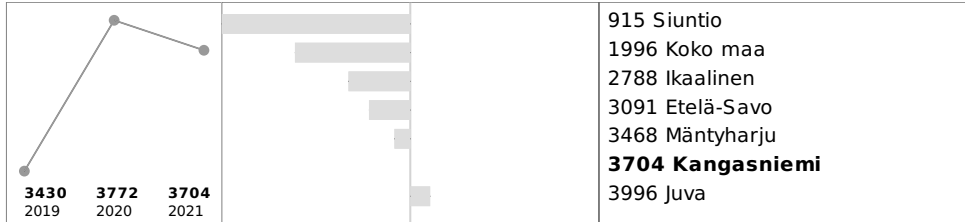
Eri väestöryhmien osalta saatavien indikaattoritietojen ja muiden tietojen sekä maakunnallisen hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman tietoja hyödyntäen on muodostettavissa kunta- ja ikäryhmäkohtainen hyvinvointisuunnitelma sekä arvioitavissa, miten työtä hyvinvoinnin edistämiseksi tulisi jatkaa.

TALOUS JA ELINVOIMA

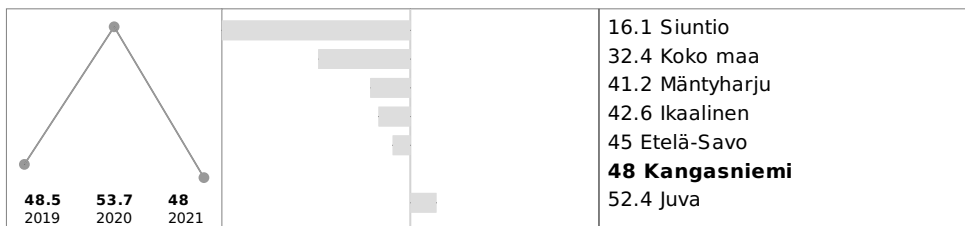
Talous

Tulot

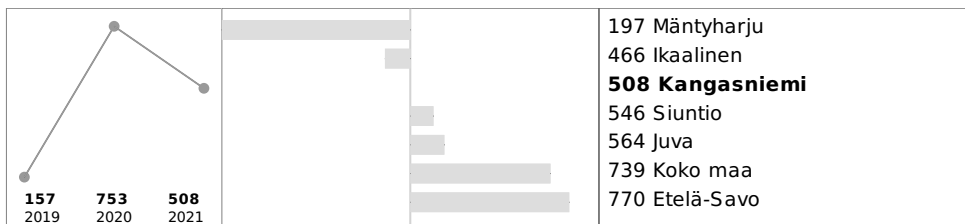
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

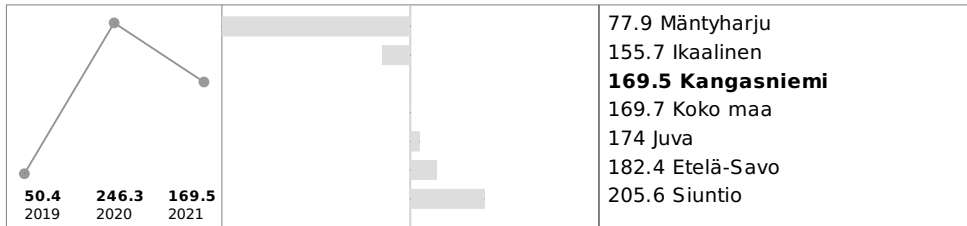
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

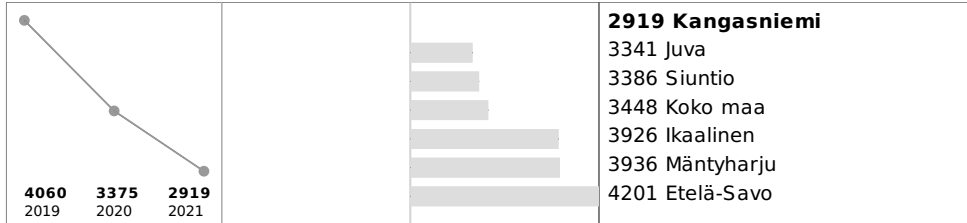
Vuosikate, euroa / asukas

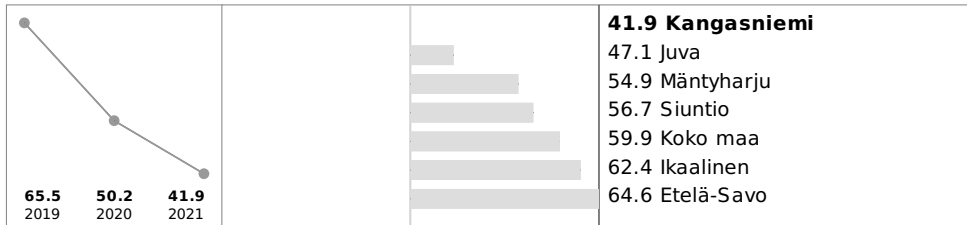
Vuosikate, % poistoista

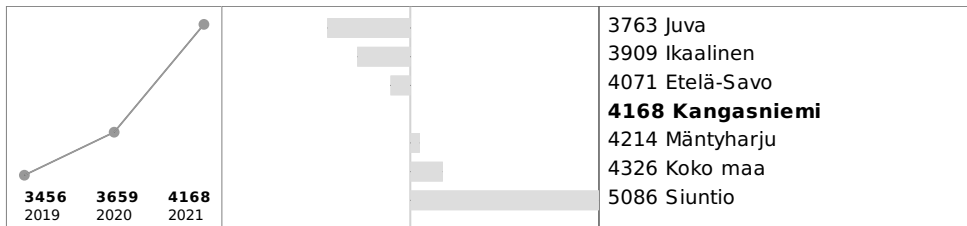
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

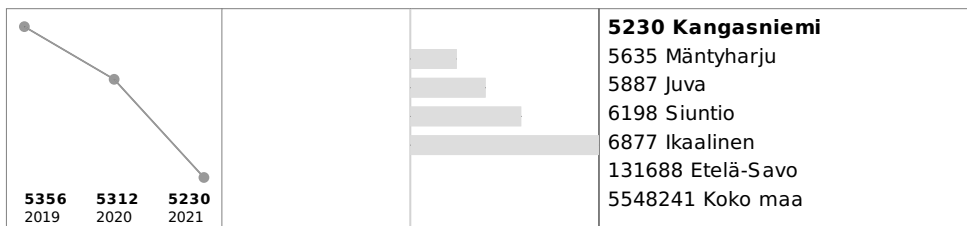
Verotulot, euroa / asukas

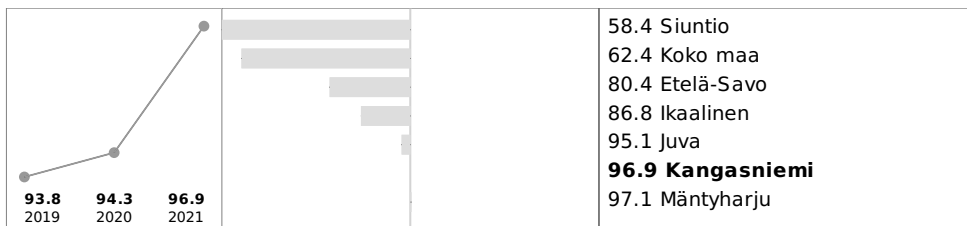
Elinvoima

Väestö

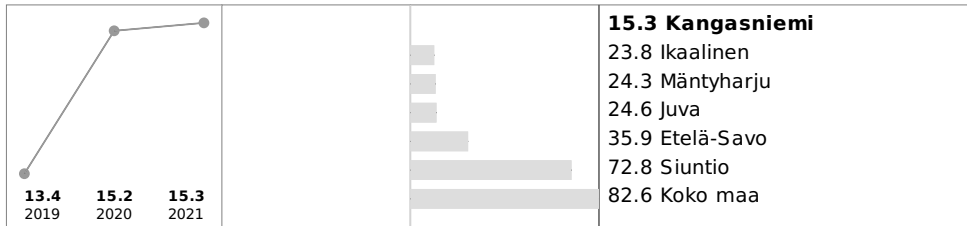
Väestö 31.12.

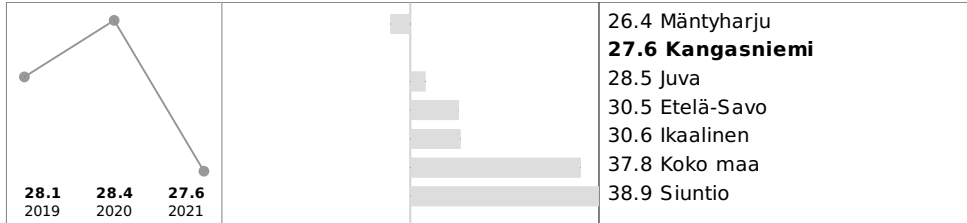
Huoltosuhte, demografinen

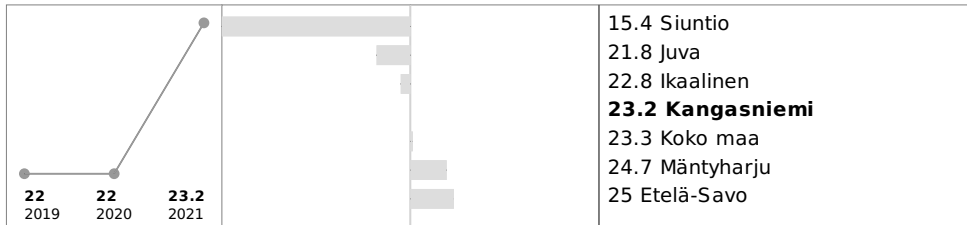
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

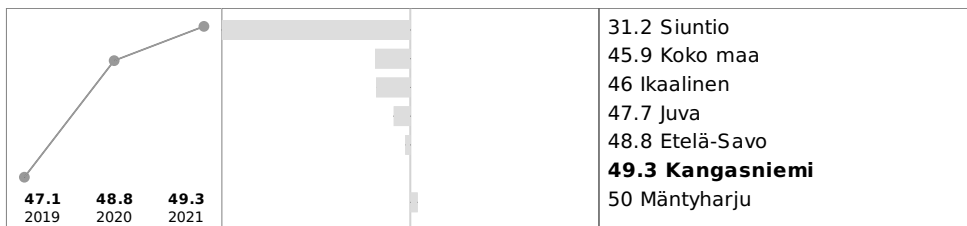
Lapsiperheet, % perheistä

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä

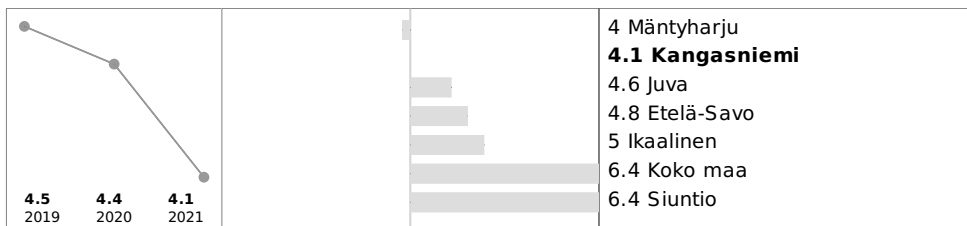
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

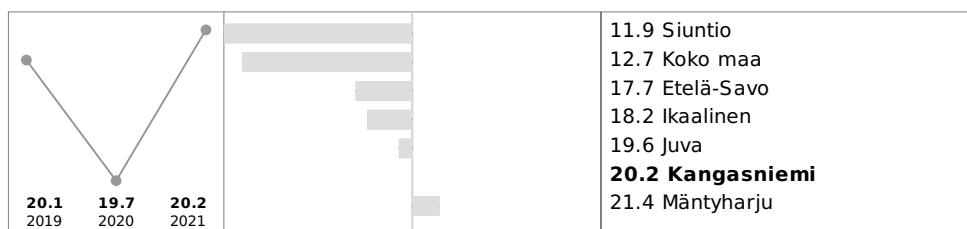
Koulutustasomittain

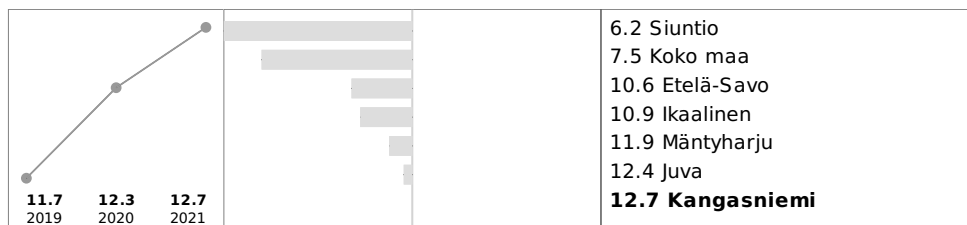
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

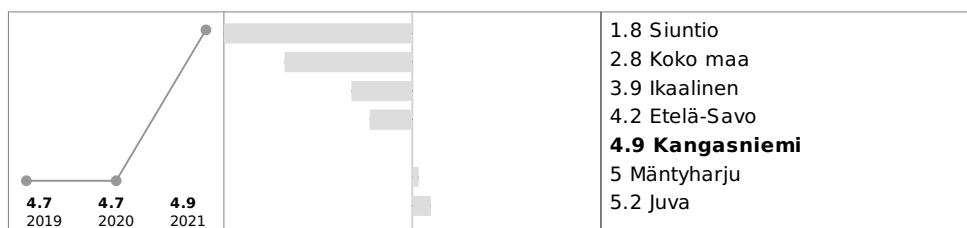
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

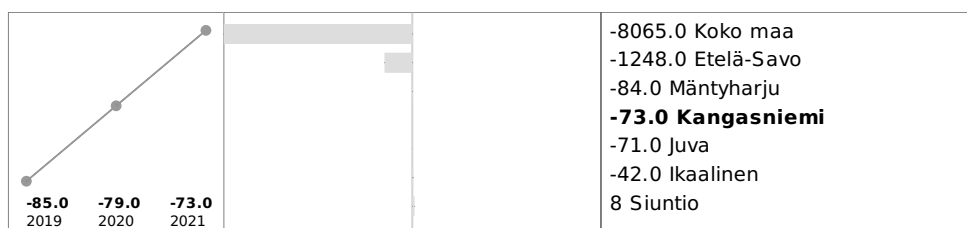
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

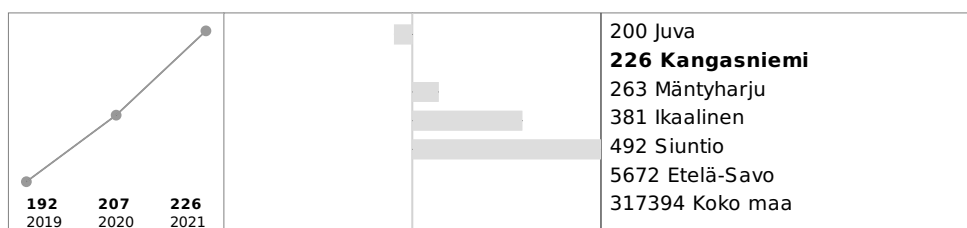
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

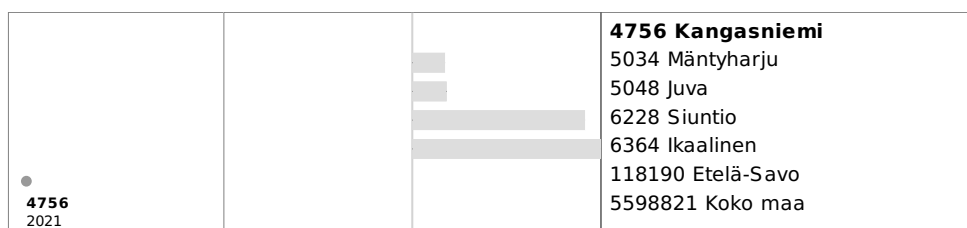
Syntyneiden enemmyyss

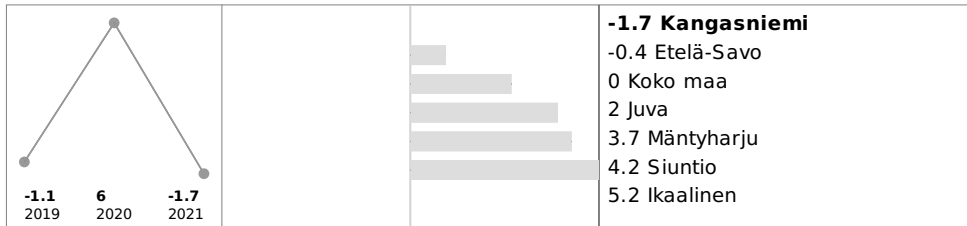
Lähtömuuttajat, lkm

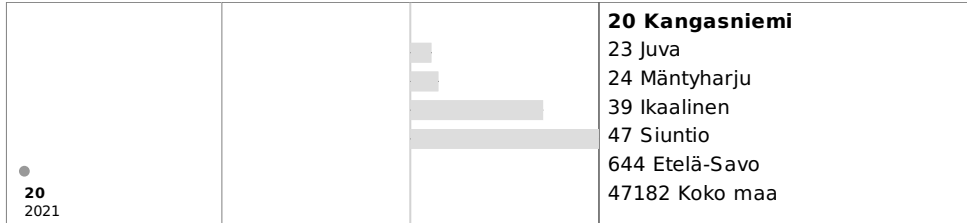
Väestöennuste 2030

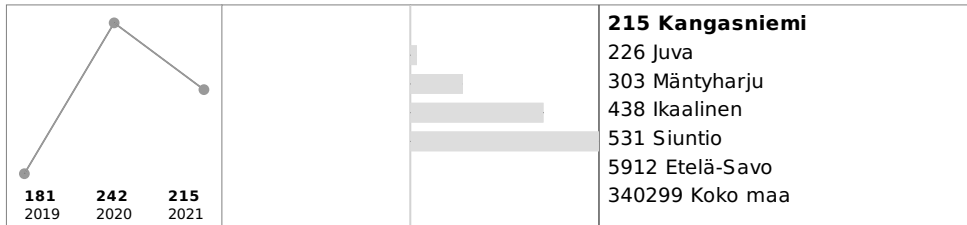
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Syntyneet, ennuste 2030

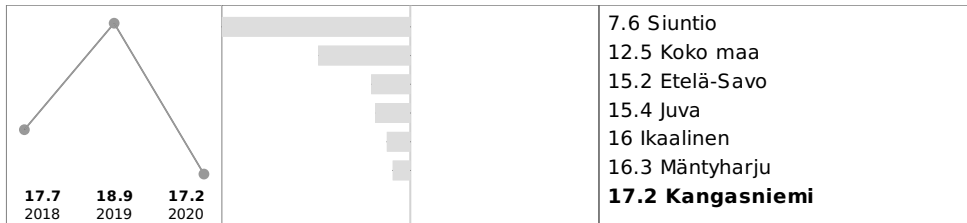

Tulomuuttajat, lkm

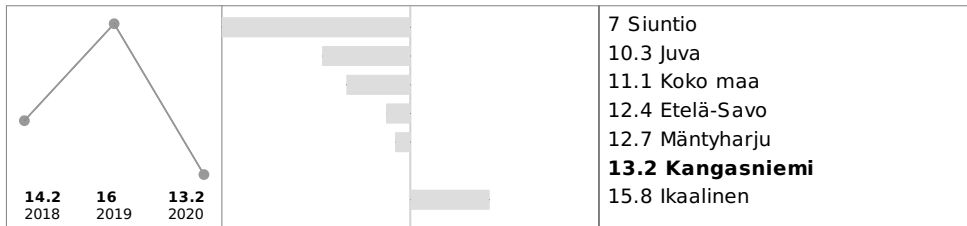

Elinvoima

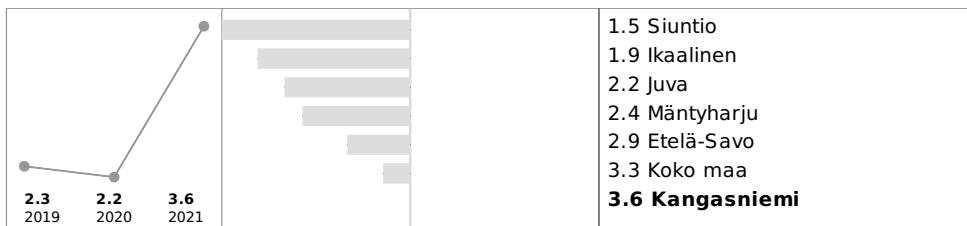
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

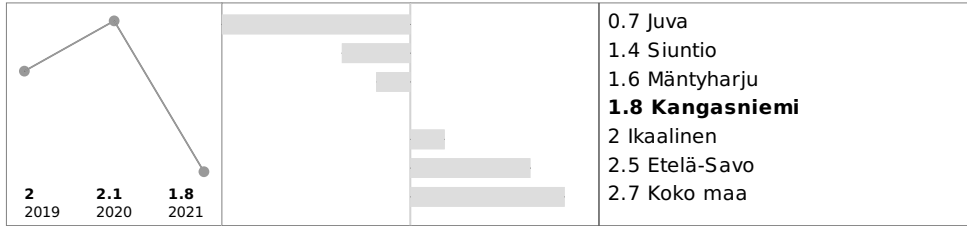
Lasten pienituloisuusaste

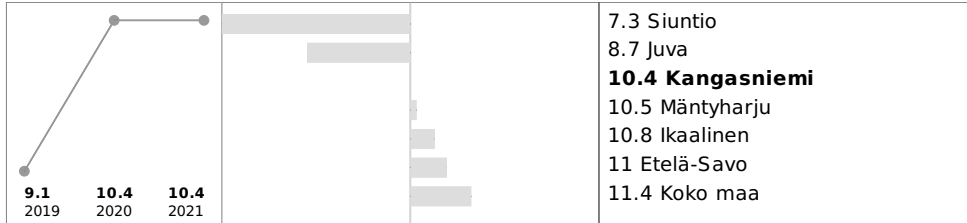
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

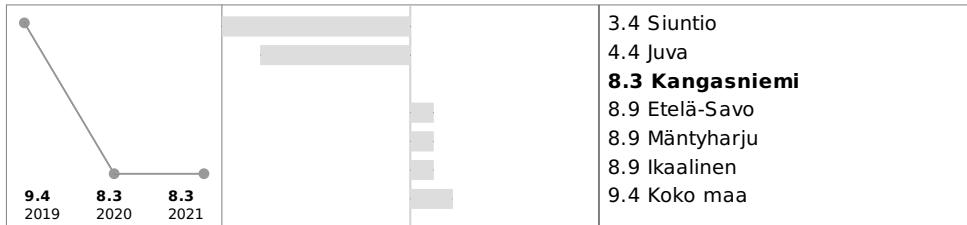
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

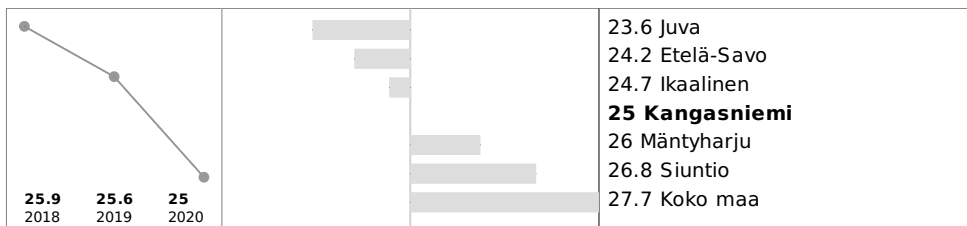
Työttömät, % työvoimasta

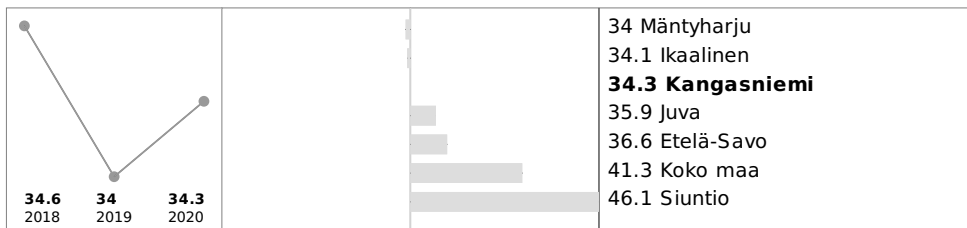
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

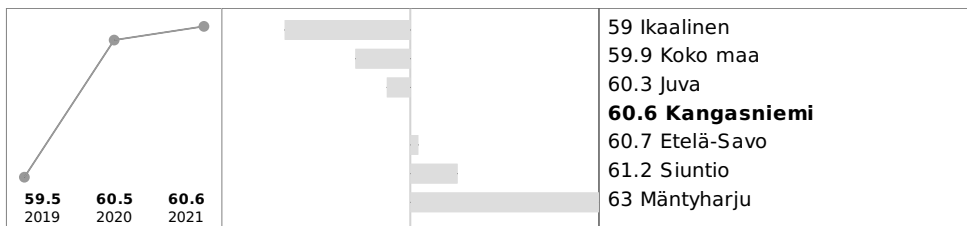
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

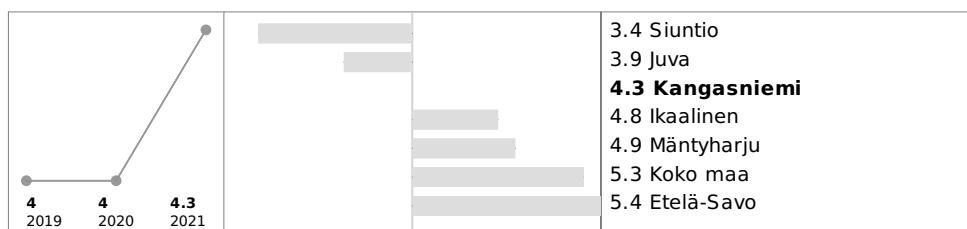
Työlliset, % väestöstä

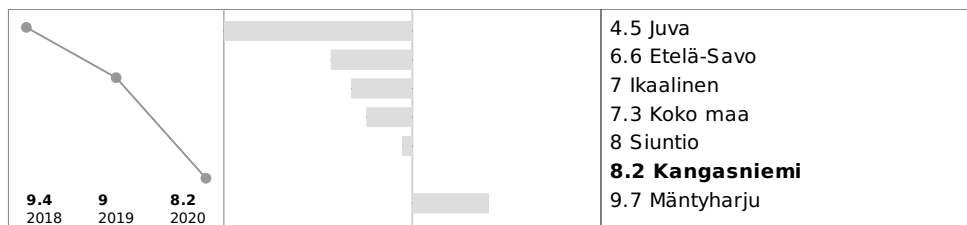
Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

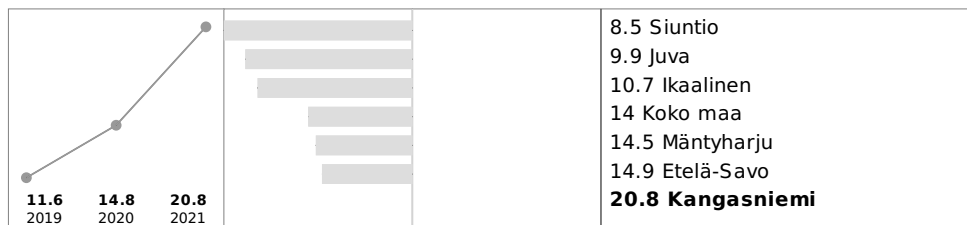
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

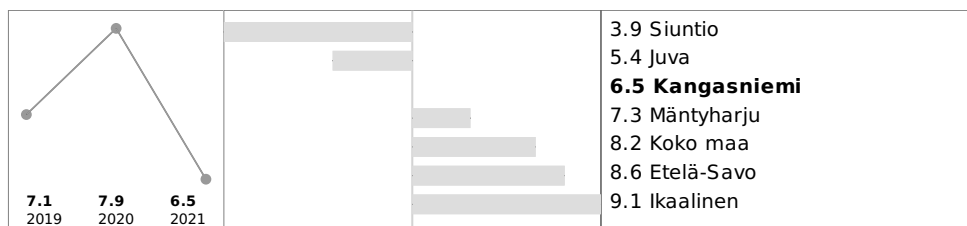
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

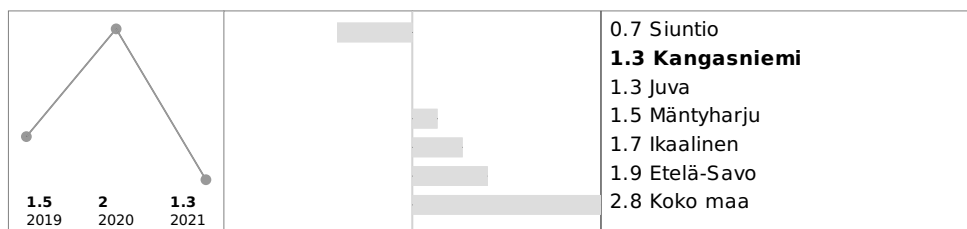
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

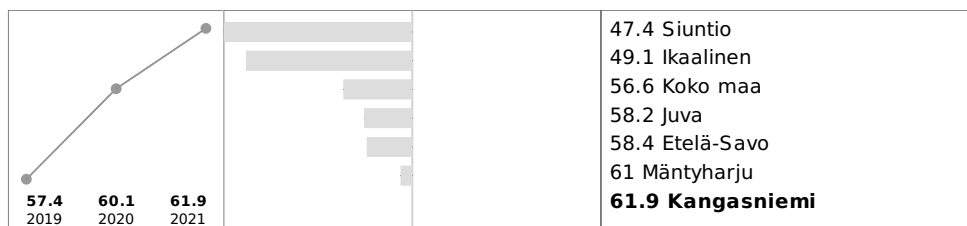
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

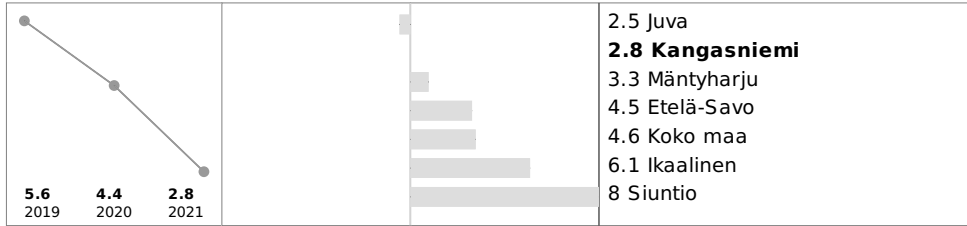
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokunnat, % vastaavanikäisten asuntokunnista

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

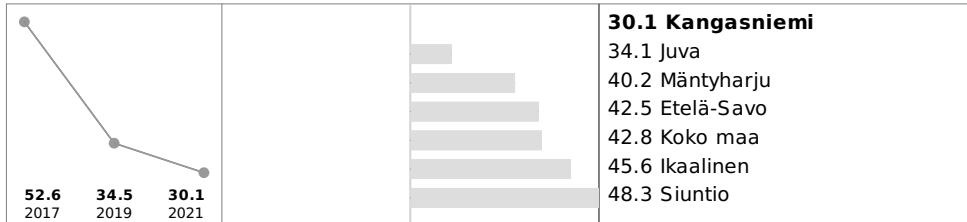
TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Kokonaisuutena talotta ja elinvoimaa kuvaavat indikaattorit kuvaavat ennen kaikkea väestökehityksen ja yleisen taloustilanteen aiheuttamia muutoksia. Huoltosuhde laskee ikäihmisen väestösuuden kasvaessa, mutta vastaavasti lasten määrä ei siihen juuri vaikuta. Yksin asuvien henkilöiden määrä on nousussa, mutta esimerkiksi lapsiperheiden osuus perhekunnista on lievässä nousussa ja yhden huoltajan perheiden osuus vastaavasti vakiintunut. Koulutustaso on selvässä nousussa ja pienituloisten määrä on vastaavasti laskussa, mutta toimeentulotukea saavien määrässä esiintyy nousua. Työttömyys on jokseenkin vakiintuneella tasolla, mutta nuorisotyöttömyydessä on havattavissa huomattavaa nousua. Kunnan velkaantuneisuus on ollut merkittävässä laskussa ja verotulot sekä valtionosuudet ovat olleet nousussa.

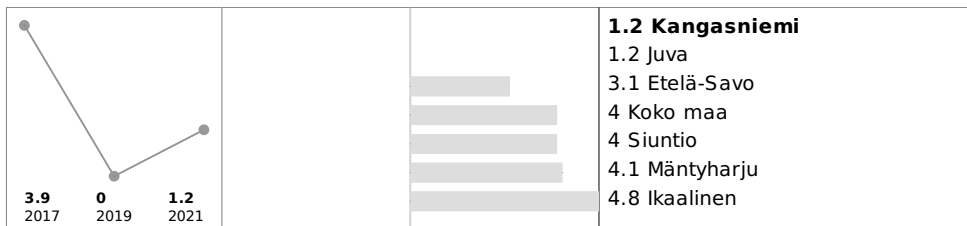
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

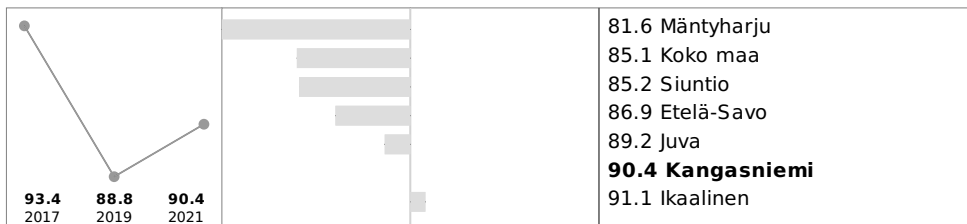
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

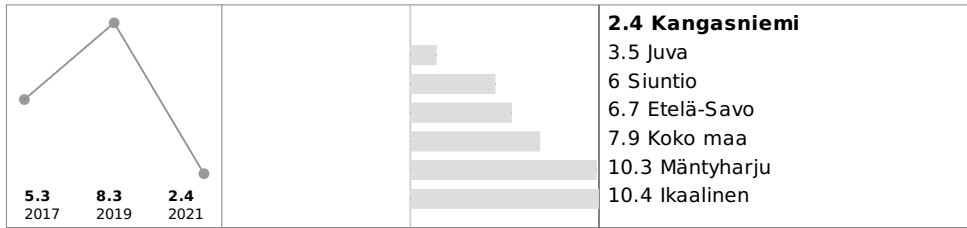
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

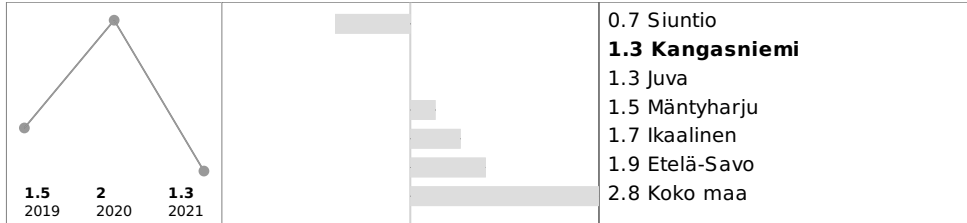

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

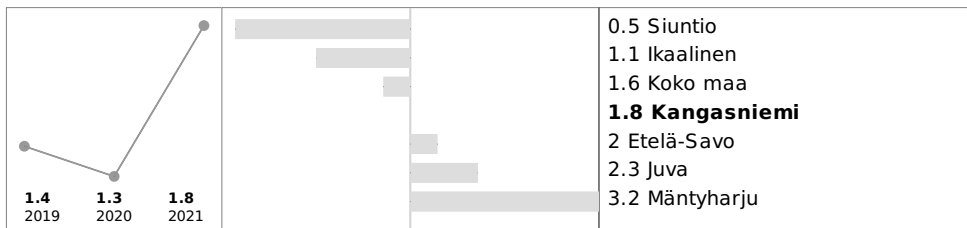
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

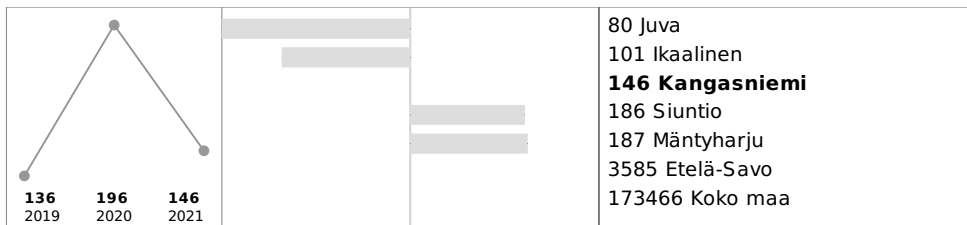

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

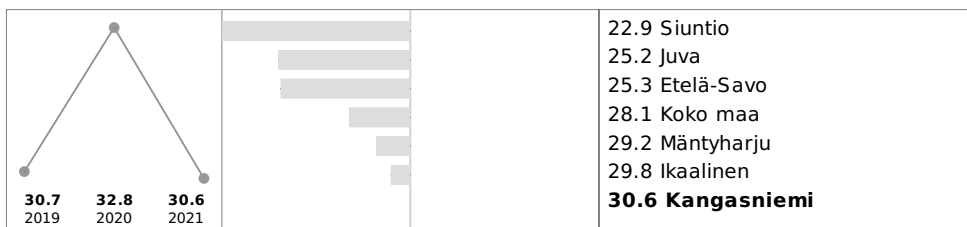
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

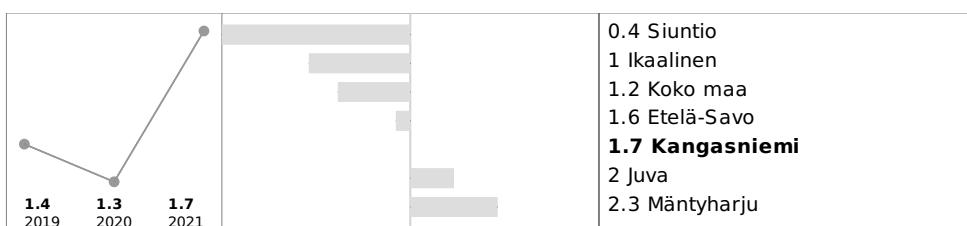
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

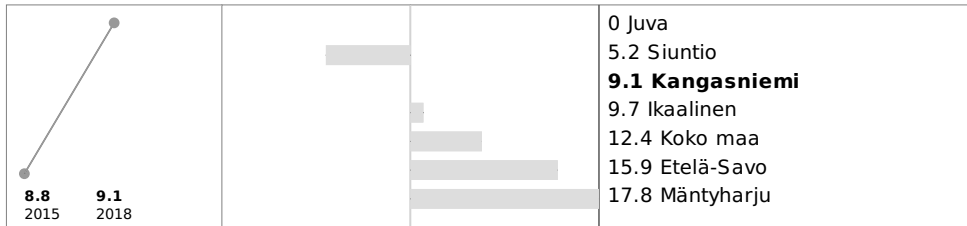
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

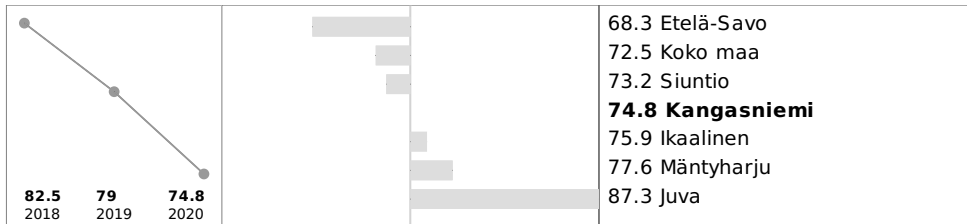
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

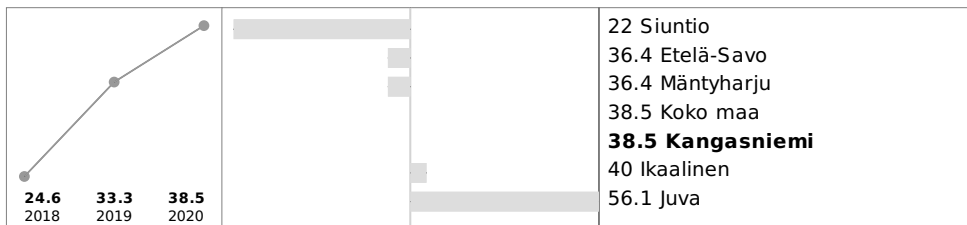
Kunnan palvelut

Päivähoito

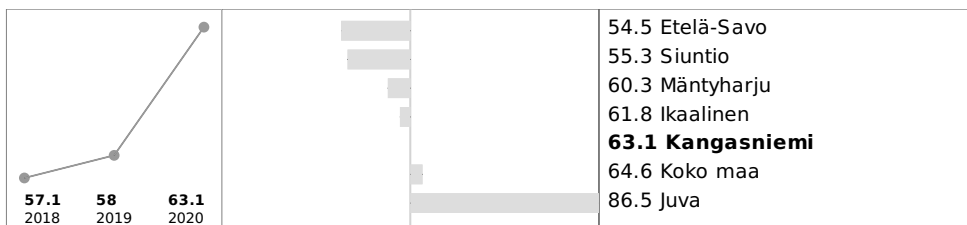
Lasten päivähoitossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

Kunnan kustantamassa kokopäivähoidossa olleet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

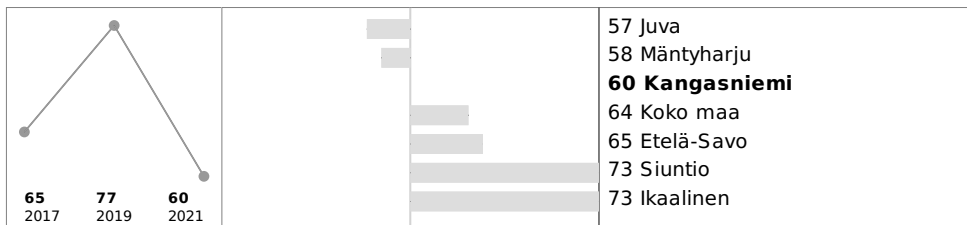

Kunnan kustantamassa kokopäivähoidossa olleet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

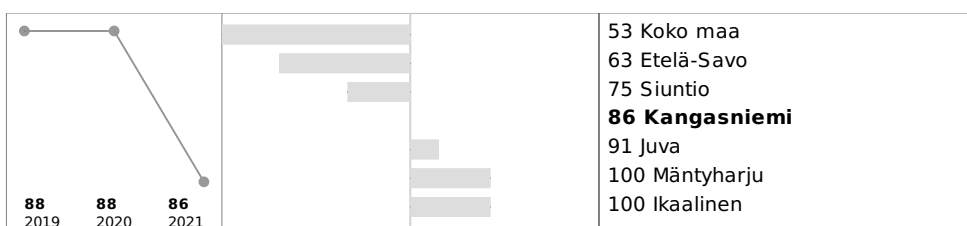

Koulu

Terveydenedistämisenaktiivisuus (TEA) perusopetuksessa, pistemäärä

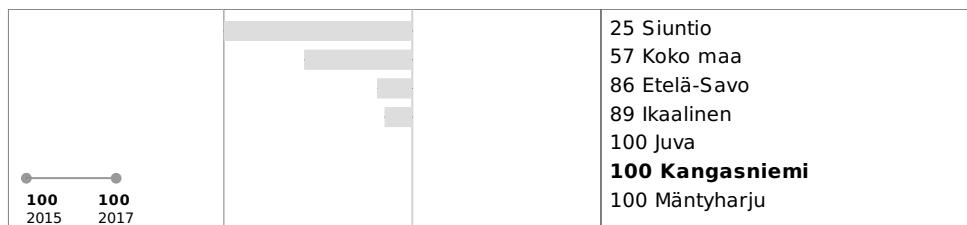
Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla

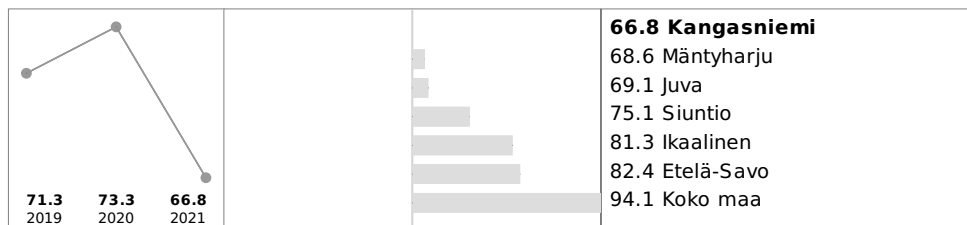
Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla

Laaja terveystarkastus sisältää opettajan arvon oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa (TEA)

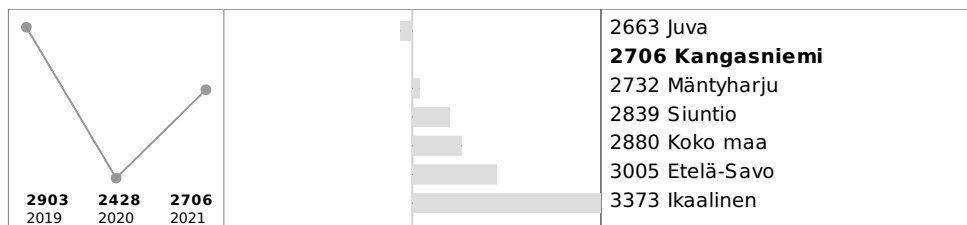

Ala-asteiden saavutettavuus, alaasteikäiset, Enintään 5 km [%]

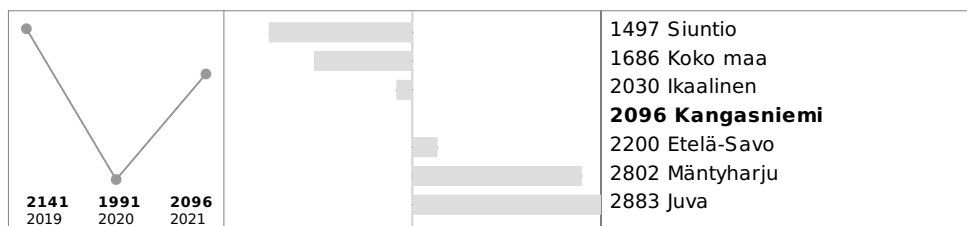

Sosiaali- ja terveydenhuolto

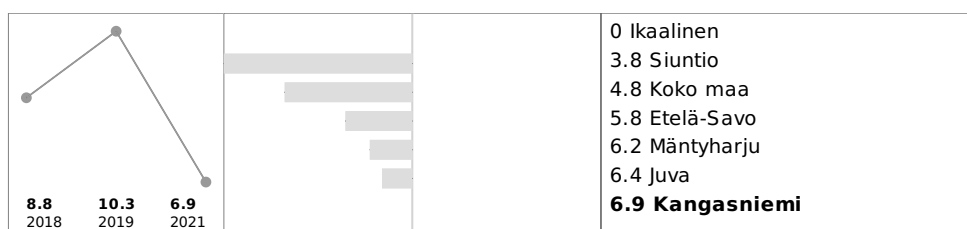
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

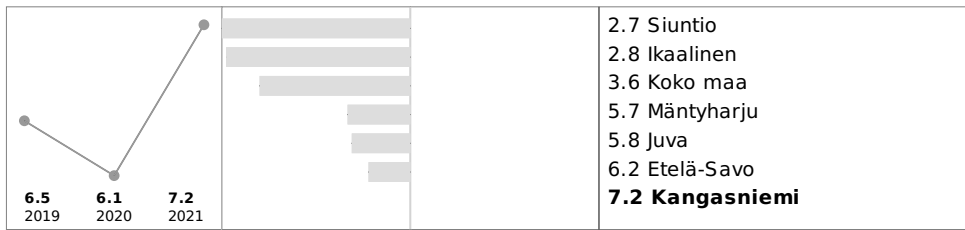
Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

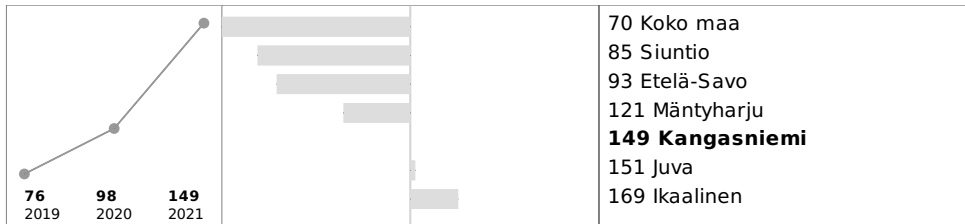

Lastensuojelun avoimuuslasten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Työllisyystilanteen parantuessa hoidontarve varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt, Varhaiskasvatuksen palvelujen piirissä olevien lasten määrä on lisääntynyt ennen kaikkea nuorimpien ikäluokkien osalta. Vertailukuntiin nähden Kangasniemen lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen aktiivisesti. Koulujen oppilashuoltopalvelujen resurssit ovat Kangasniemellä hyvällä tasolla. Kouluruokailun suosio näyttyy yläaste-ikäisillä heikkona.

Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen vähenee lasten tullessa yläasteikään. Ala-asteikäisistä puolet liikkuu tunnin päivässä ja yläasteikäisiä enää neljännes harrastaa hengästyttävää liikuntaa tunnin päivässä. Yläasteikäisten osalta vuodesta 2010 on tunnin liikuntaa päivässä harrastavien määrä laskenut 20 prosenttia, mikä noudattelee myös koko maan vastaavaa kehitystä.

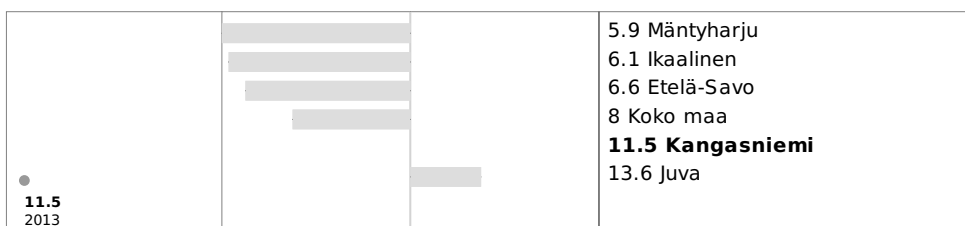
Kouluterveyskyselyssä saadut tiedot lasten ja nuorten tyytyväisyydestä omaan elämään osoittavat sen, että yläasteella tyytyväisyys laskee, kunnes se jälleen lukioikäisillä nousee.

Sijoitettujen lasten ja lastensuojeluilmoitusten määrä on Kangasniemellä vertailuvuosina vaihdellut. Lastensuojelun avoimuuslasten tukitoimien määrä on kääntynyt nousuun. Perheet ovat löytäneet kyseiset tukipalvelut.

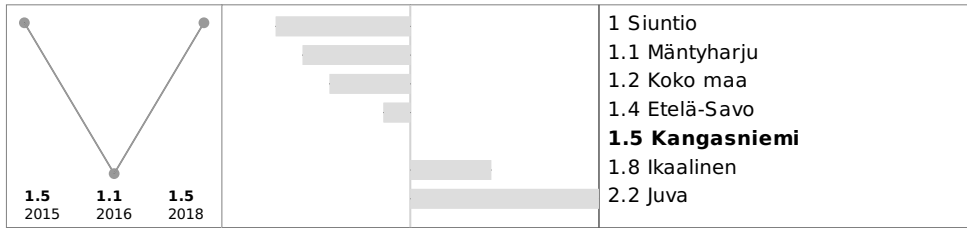
NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

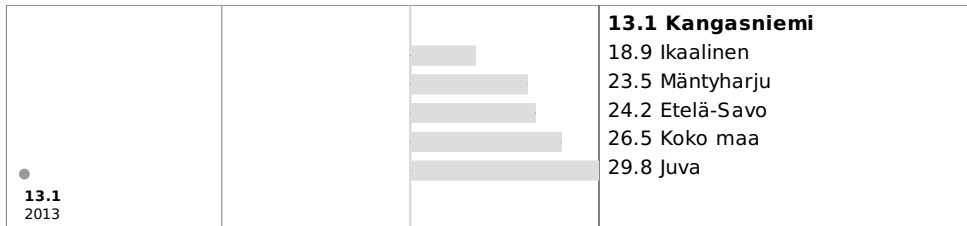
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

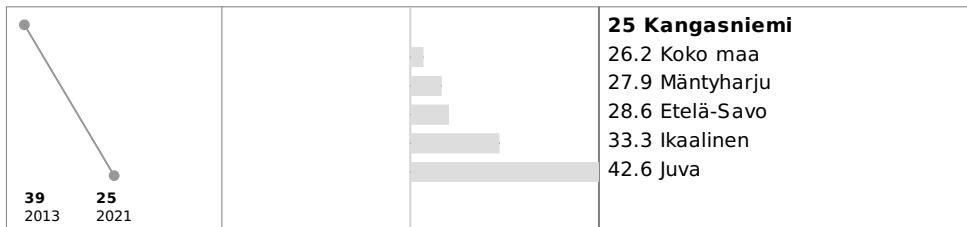
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

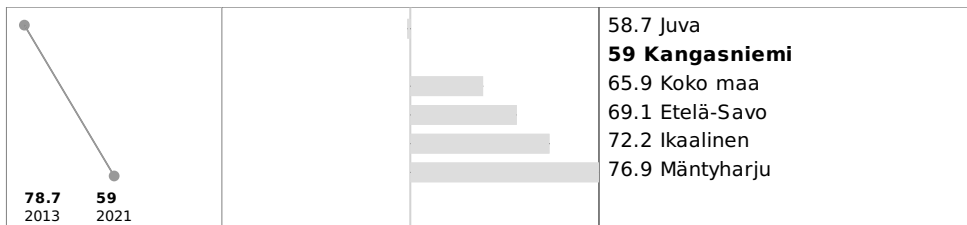

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

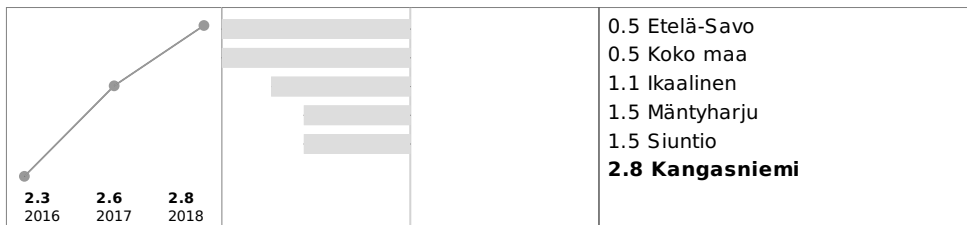
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Pitää opiskelusta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

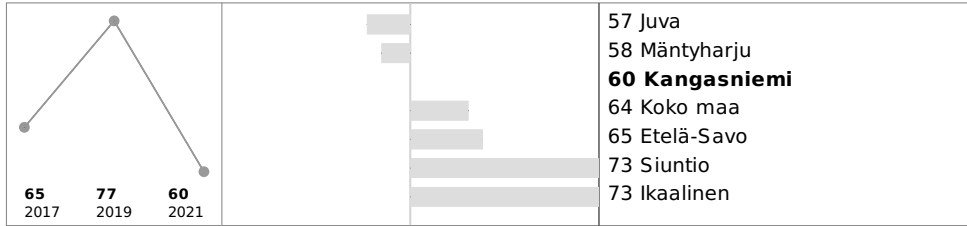
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

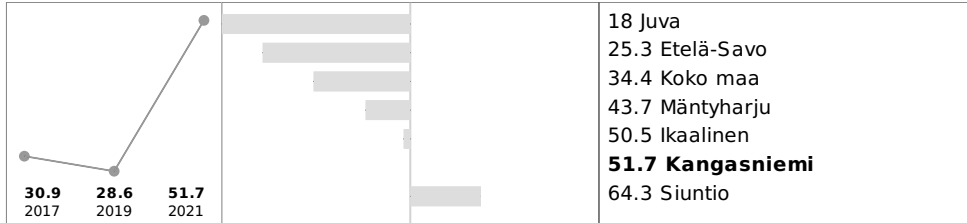
Kunnan palvelut

Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

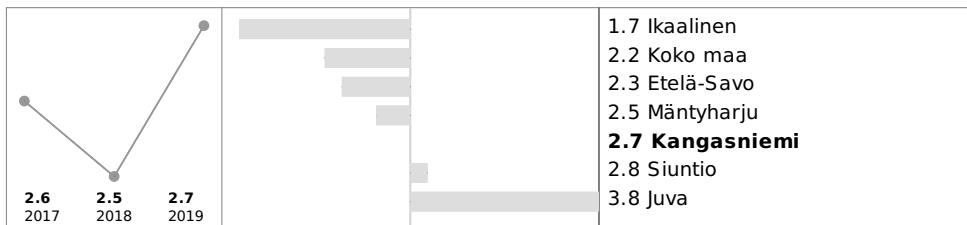

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avoimuuslounastukitoimien piirissä 18 - 20-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

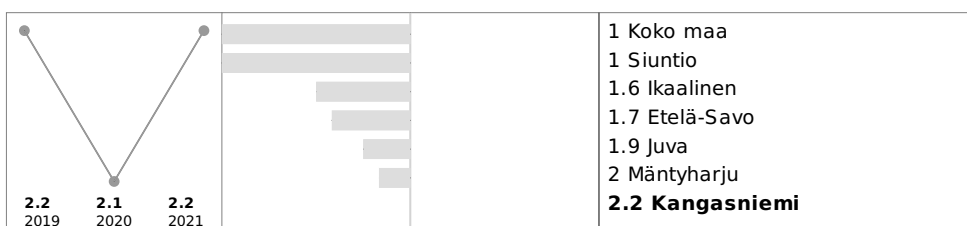
NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Nuorten ja nuorten aikuisten osalta indikaattoreista saatava tieto kaipaa tällä hetkellä täydentämistä. Koulutuksen piirissä olevien nuorten osalta erilaisissa indikaattoritiedoissa on huomattavaa vaihtelua ja tietopohjaa on perustetua täydentää esimerkiksi kouluterveyskyselyn tuloksia hyödyntämällä. Nuorten osalta on koronaviruspandemia on aiheuttanut väistämättä muutoksia hyvinvoinnissa, koska esimerkiksi koulujen toiminnassa ja erilaisissa nuorten yhteisöllisyyttä edistävissä palveluissa on ollut merkittäviä muutoksia vuosina 2020 - 2021. Nuorten aikuisten osalta tietopohja jakautuu opiskelevien ja työelämässä olevien osalta kahtia. Opiskelevat nuoret aikuiset ovat oppilaitosten palvelujen ja tiedonkeruun piirissä opiskelupaikkakunnillaan ja työelämässä olevat nuoret aikuiset sisältyvät työikäisten tai lapsiperheiden osioon.

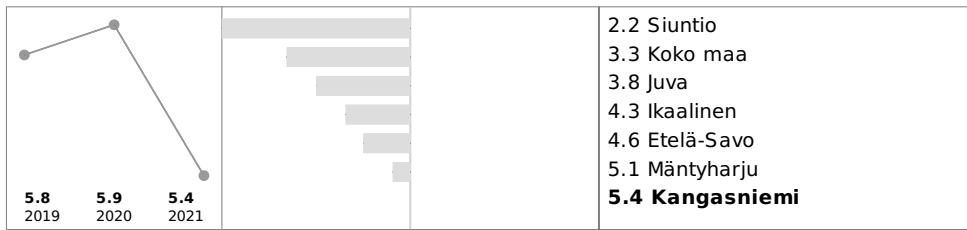
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

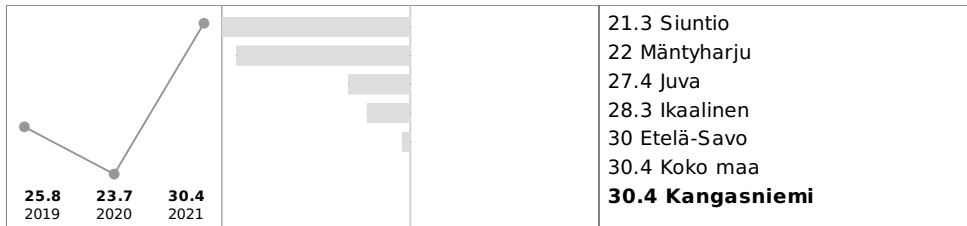
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

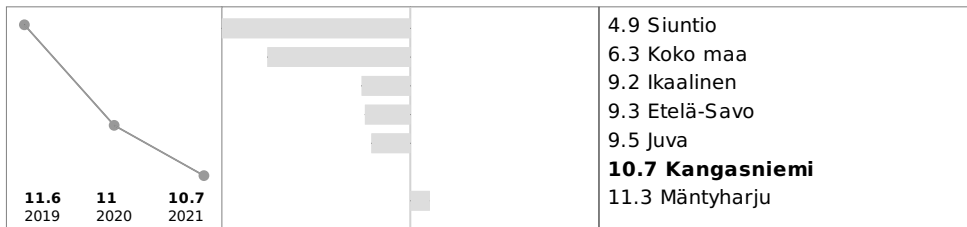
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

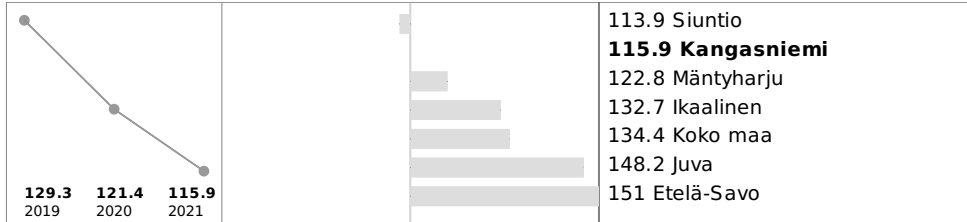
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

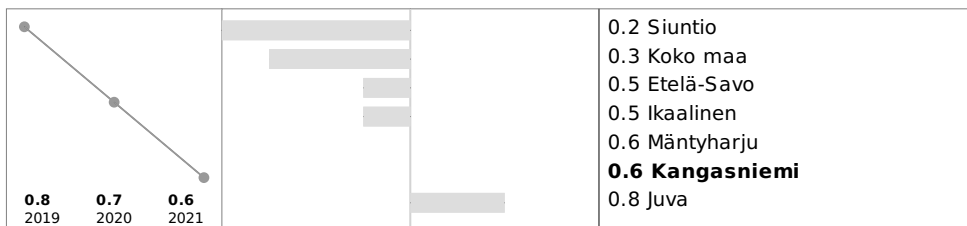
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

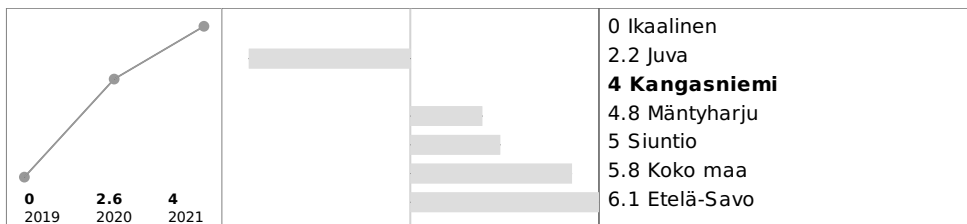
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

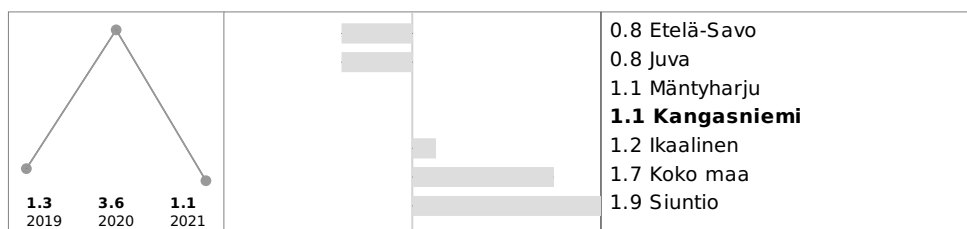
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

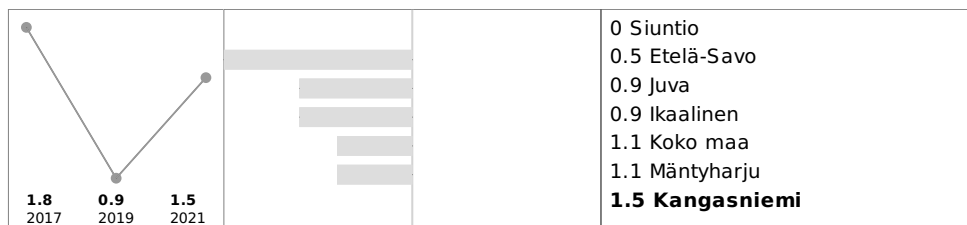
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

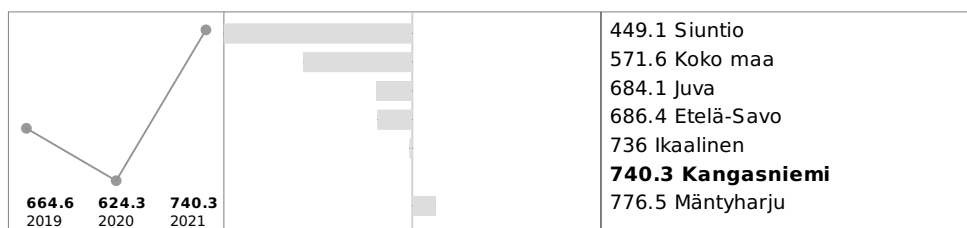
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

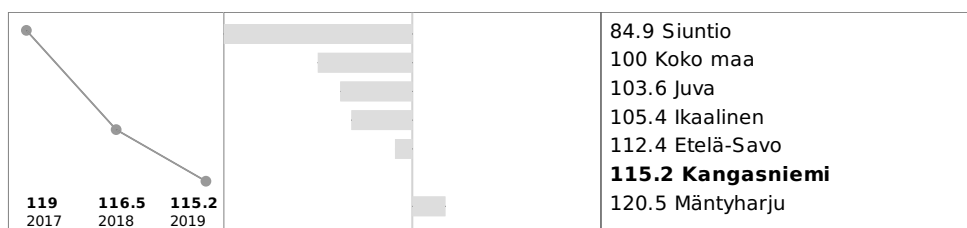
Päihdehuollon asumispalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

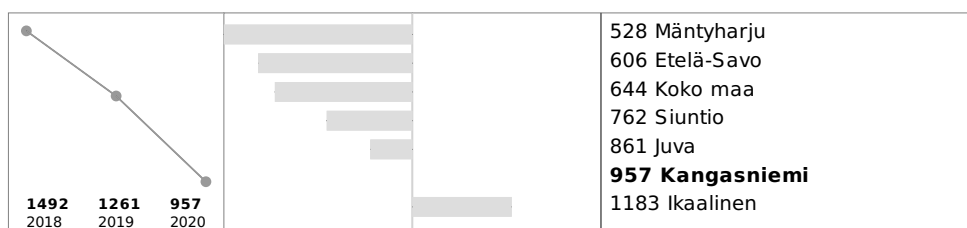
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit / 1 000 18 vuotta täyttänyttä

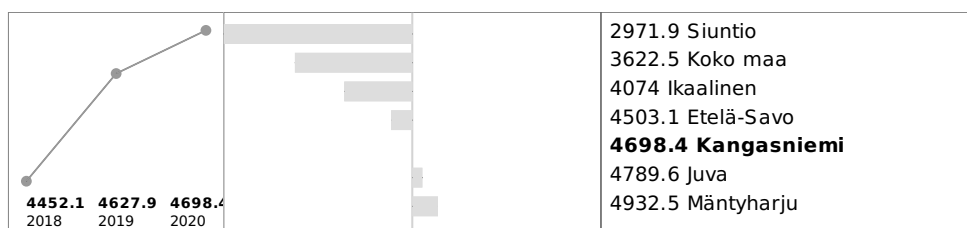
THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioitu

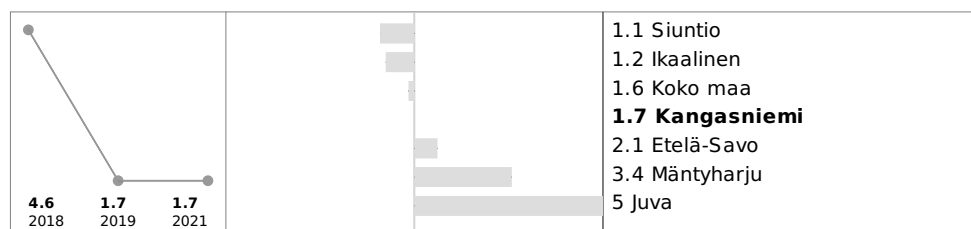
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa / asukas

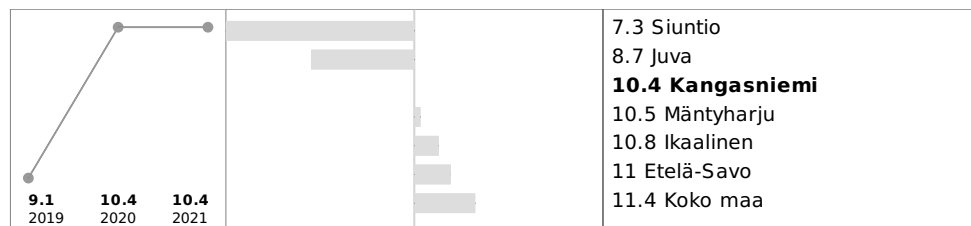

Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäilty / 1 000 asukasta

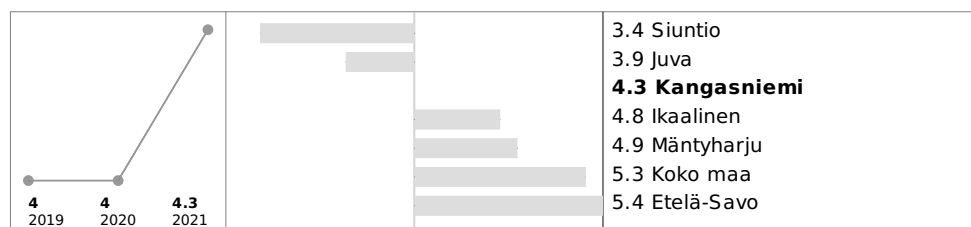

Opiskelu, työ ja toimeentulo

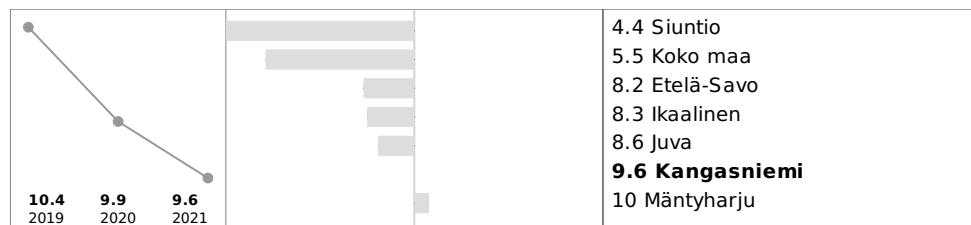
Työttömät, % työvoimasta

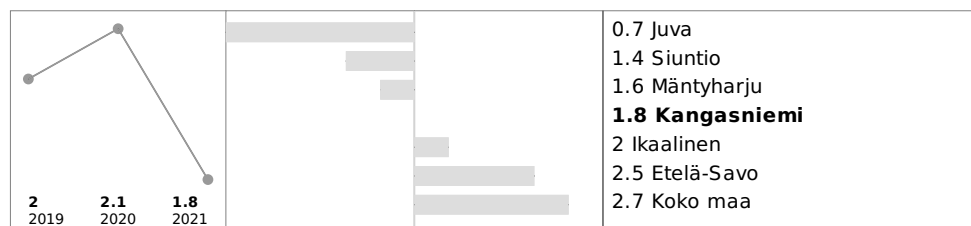
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

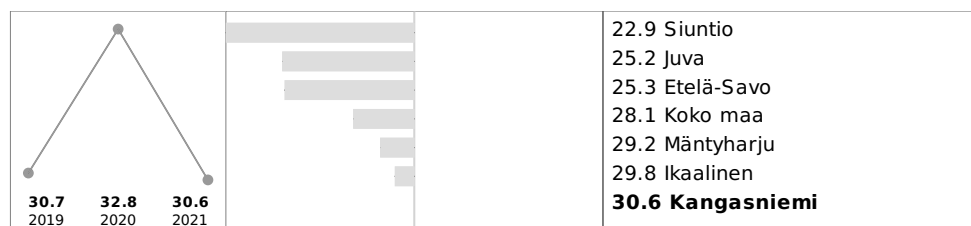

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

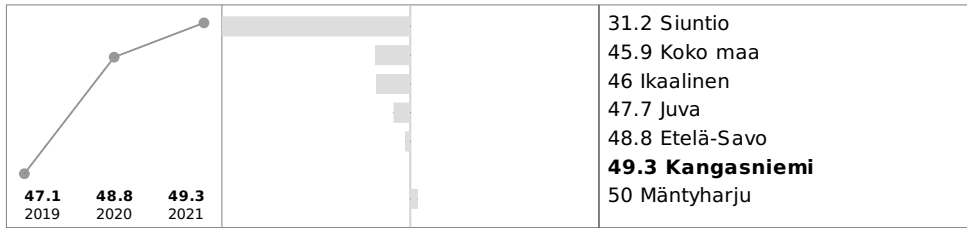

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

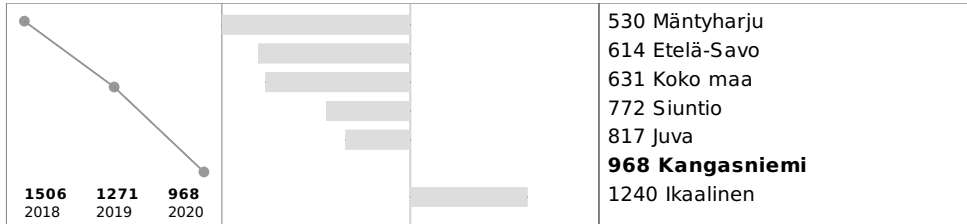
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

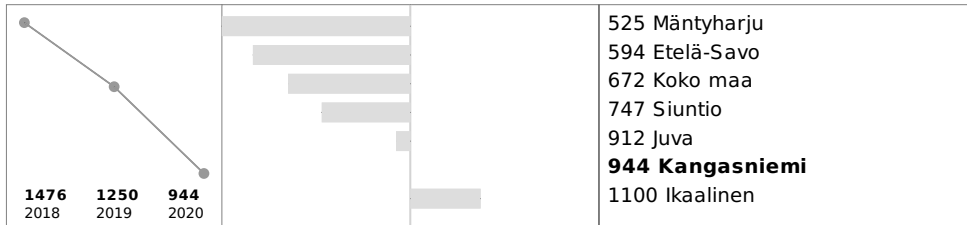
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

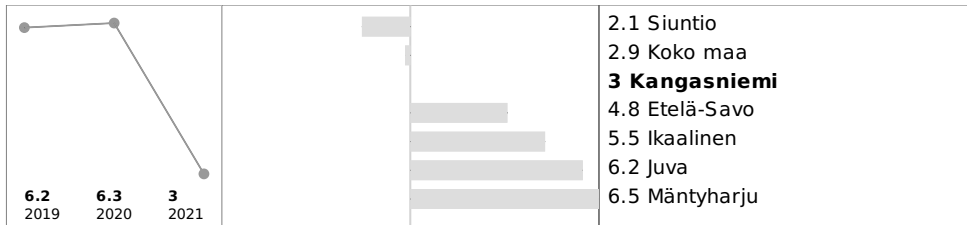
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

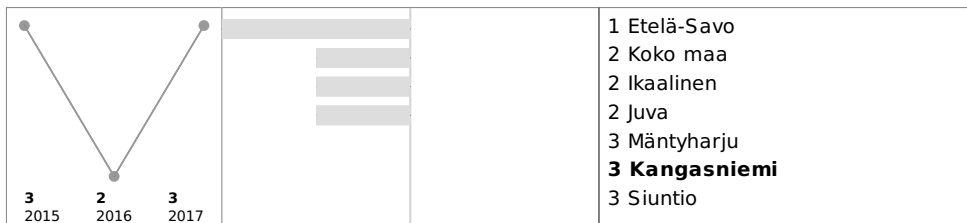
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

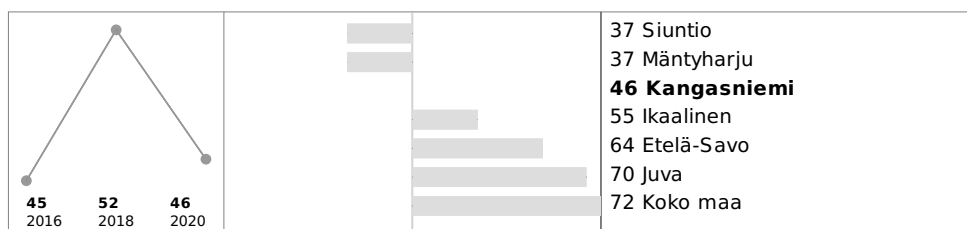

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

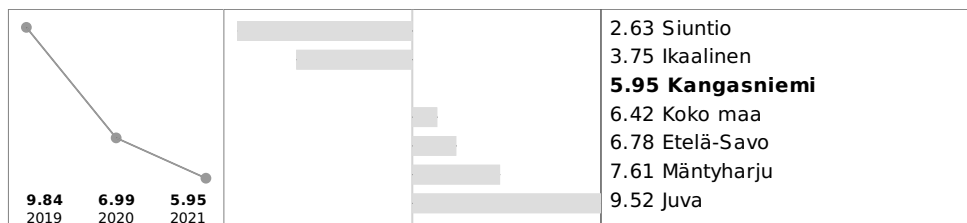

Vapaa-aika

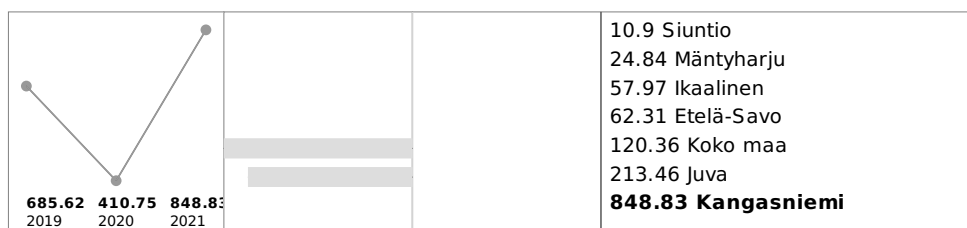
Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

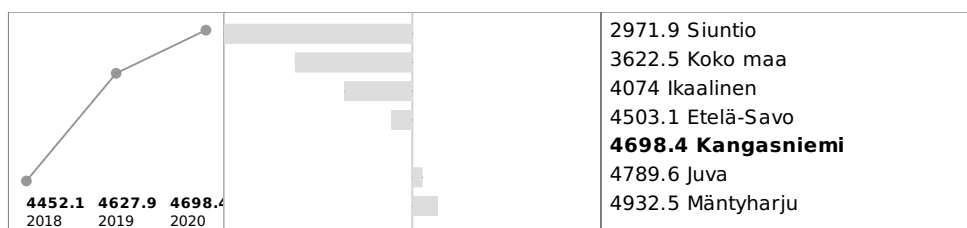
Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Talous**Sosiaali- ja terveydenhuolto**

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa / asukas

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäisten hyvinvoinnin osalta voidaan todeta, että Kangasniemen tilanne on sekä hyvä että huono. Hyvä niiltä osin, että tuki- ja liikuntaelinkudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on pysynyt melko ennallaan viimeisten vuosien ajalta ja laskenut kymmenen vuoden takaa. Hyvänä asiana todettakoon myöskin se, että mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on laskenut. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavien määrä on puolestaan räjähdysmäisesti noussut viimeisen parin vuoden aikana.

Työikäisten hyvinvoinnin osalta positiivisena puolena näyttäytyy työkyvyttömyyseläkettä saavien, sairauspäivärahaa piirissä olevien sekä verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien määrien lasku.

Päihdehuollon indeksimuutokset ovat prosentuaalisesti melko suuria, mutta varsinaisesti asiakkaiden määrä on melko pieni. Tämä koskee avopalveluiden ja asumispalveluiden asiakkaiden sekä mielenterveyden avohoitokäyntien määrää. Reilussa laskussa on sen sijaan ollut päihdehuollon laitoksissa olleiden määrä. Tarkoittaako tämä sitten laitoshoidosta päässeiden siirtymistä avohoitopalveluiden piiriin?

Hyvinvoinnin osalta on merkittävää huomata, että sairastavuusindeksi on laskenut. Sairastavuusindeksi on ollut

laskusuhdanteinen viimeisen 10 vuoden ajan. Tosin viimeisin luku on vuodelta 2019.

Nähtäväksi jää, millä voidaan todeta koronan vaikutus hyvinvoinnin eri indekseihin. Työikäisten osalta varmasti hyvin kaksijakoisesti: etätyöt saattoivat tuoda eristäytyneisyyttä ja sitä kautta mielenterveys- ja päihdeongelmia lisää. Toisaalta koronan vaikutus oli myös luonnossa liikkumisen osalta todella positiivinen asia, mikä todistetusti lisää hyvinvointia sekä terveyttä.

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Työttömien, vaikeasti työllistyvien sekä toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden määrä on nousussa, kun työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on laskusuhdanteinen.

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta Kangasniemen tilanne näyttyy vuosien 2020 ja 2021 osalta hyvinä: perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15-64 vuotiailla on laskussa. Toisaalta kyseisiin lukuihin sisältyy mm. neuvola, perheneuvola, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto. Kuvastaako tämä kumminkin enemmän alenevaa syntyvyyttä sekä pieneneviä ikäluokkia kuin, että emme tarvitsisi perusterveydenhuollon palveluita. Toisaalta tulee mieleen, että kuinka paljon etätyö ja -opiskelu vaikutti koronan aikana kyseisten palveluiden käyttöön.

Positiivisena asiana voidaan pitää päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastolla hoidossa olleiden määrän huomattavaa suhteellista laskua.

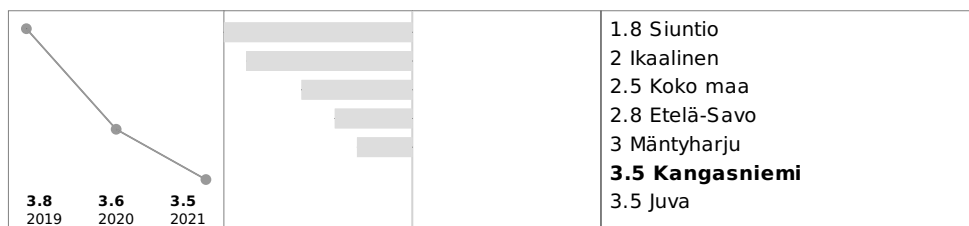
Kirjaston fyysiset käynnit kokivat laskua viimeisten vuosien aikana varmasti yksinomaan koronan tuomien rajoitusten ja sulkutoimien johdosta. Huomattavaa on kumminkin vuoden 2021 osalta, että rajoitusten laannuttua kirjaston tapahtumien osallistujamäärät ovat nousseet kaksinkertaiseksi 2020 verrattuna. Liikunnan edistäminen kunnassa on pysynyt melko vakiona Kangasniemellä.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset asukasta kohden ovat pienoisessa nousussa viimeisten vuosien ajalta. Jos verrataan verrokkikuntiin (Juva, Mäntyharju), niin Kangasniemen tilanne on vielä maltillisempi.

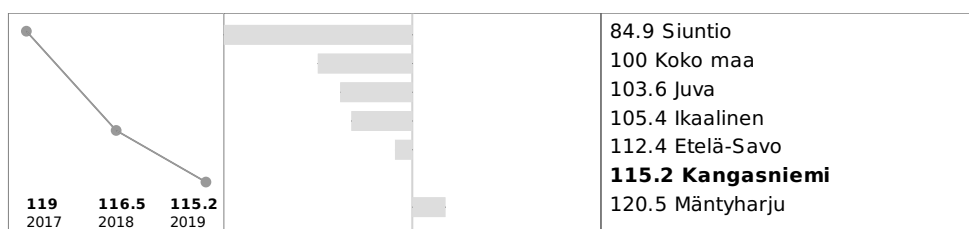
IKÄIHMISET *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

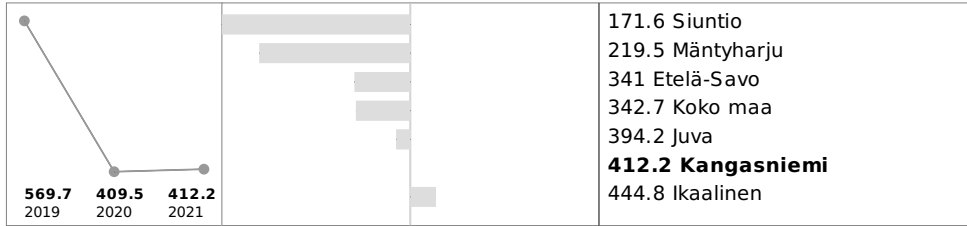
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

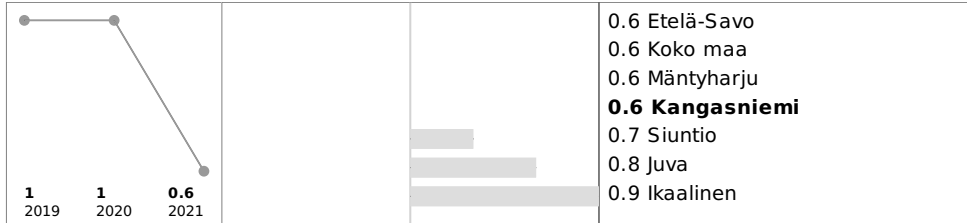
THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioitu

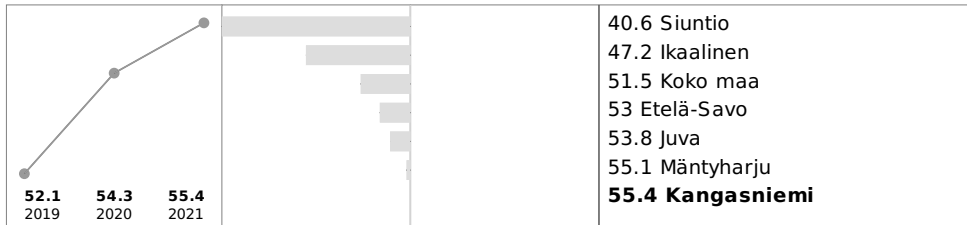
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä

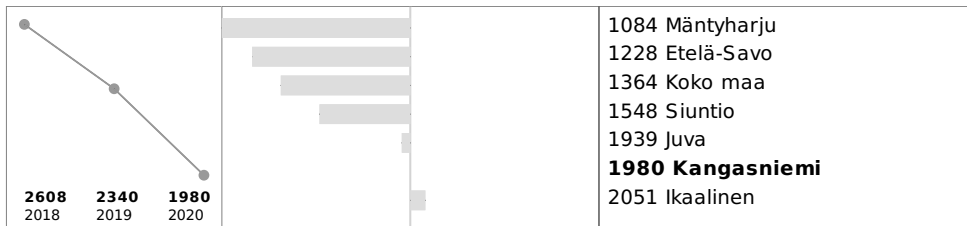
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä

65 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavanikäisten asutokunnista

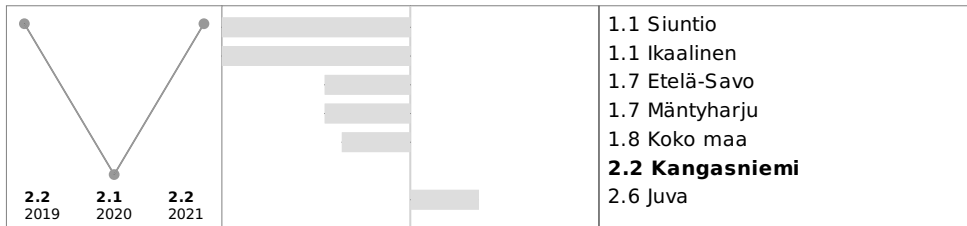

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

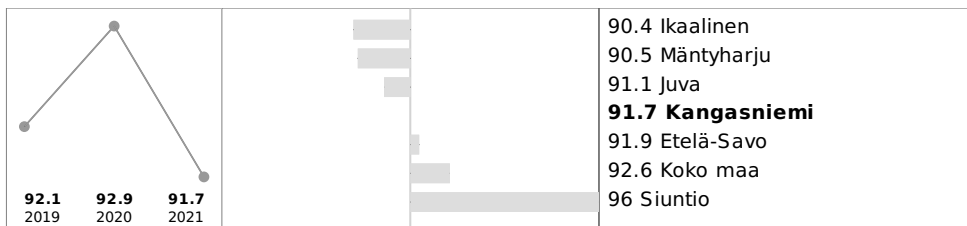
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

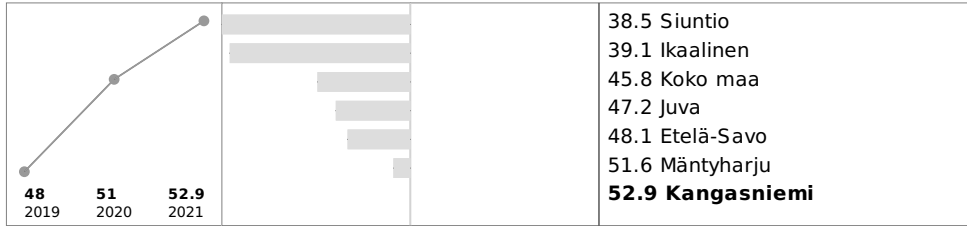

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

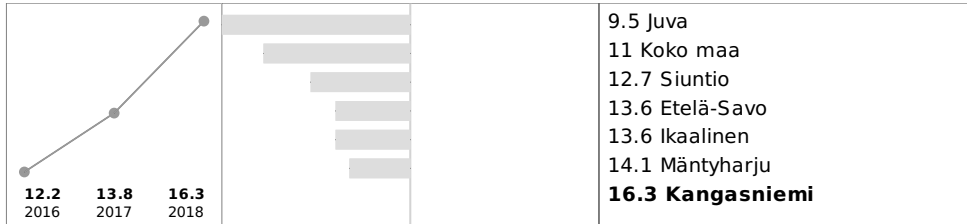
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

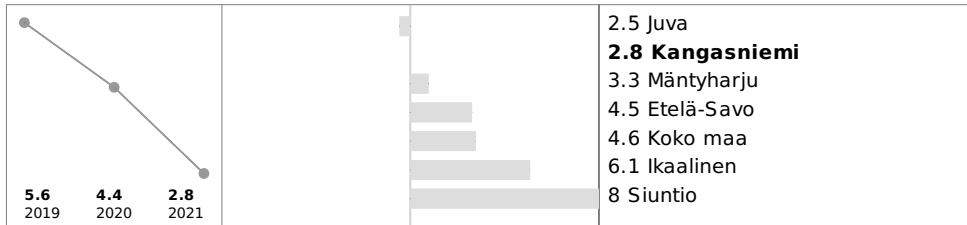
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

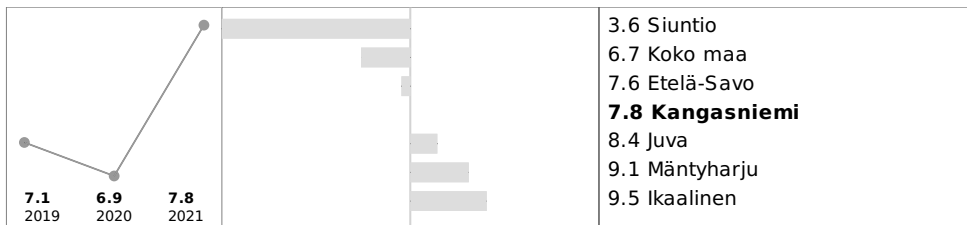
Säännöllisen kotihoiton piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

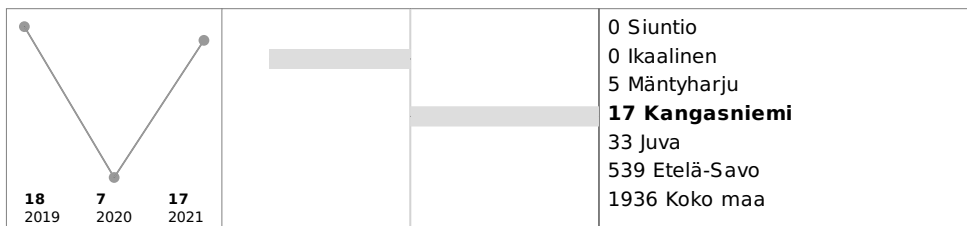
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

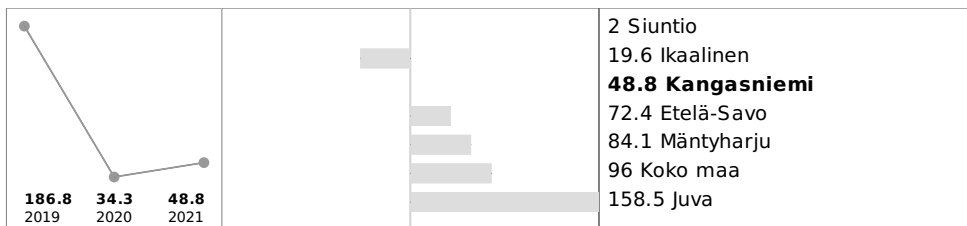
Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Perhehoidossa olleet vanhuksat 31.12., kunnan kustantamat palvelut

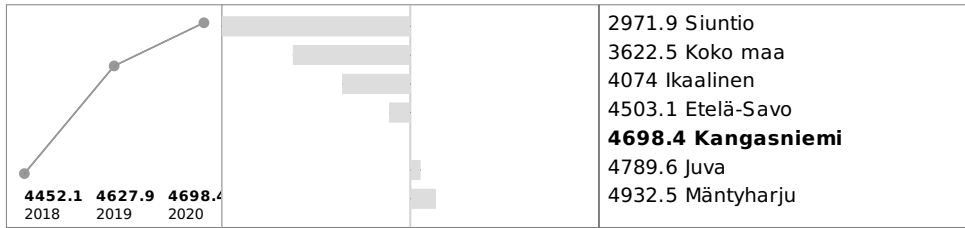
Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

Talous

Sosiaali- ja terveydenhuolto

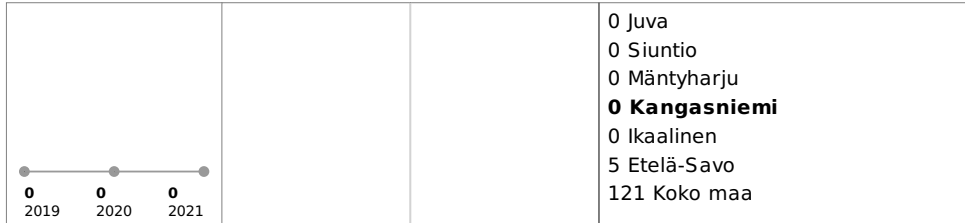
Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, euroa / asukas

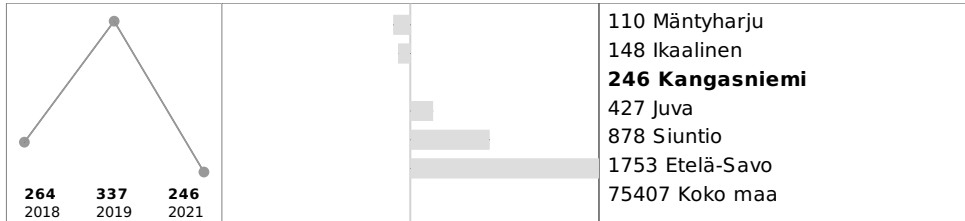
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 80 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Terveyskeskusten 75 - 79-vuotiaat pitkäaikaisasiakkaat 31.12.

Terveyskeskusten pitkäaikaishoito, 75 - 79-vuotiaiden hoitopäivät

IKÄIHMISET - Yhteenveto

THL:N sairastuvuusindeksi on hieman laskenut, mutta on kuitenkin koko maan sairastuvuusindeksiä korkeampi. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokäsit ovat selvästi vähentyneet vuodesta 2019, mutta luvut ovat silti korkeat. Yhden hengen asutuskunnat ovat hieman nousseet. Perusterveydenhuollon lääkärikäynnit ovat romahdusmaisesti vähentyneet vuodesta 2018 vuoteen 2020, mutta tässä näkynee vuoden 2020 alussa alkaneet tiukat koronarajoitukset.

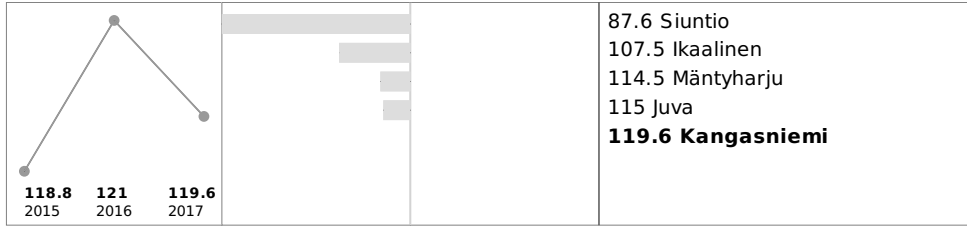
Säännöllisen kotihoidon tuen piiriin kuuluvien määrä on lisääntynyt samoin perhehoidon tai palveluasumisen piiriin kuuluvien määrä. Terveyskeskuksen pitkäaikaishoidon hoitopäivien määrä on kasvanut vuodesta 2018 vuoteen 2019. Onko kysymyksessä tehostetun palveluasumisen paikkojen riittämätön määrä?

Selvitettävää olisi, miten yksinasuvat ikäihmiset kokevat pärjäävänsä ja saavatko he riittävästi apua, jotta arki olisi sujuvaa ja turvallista. Lisäksi koronavuosien vaikutus koettuun turvallisuudentunteeseen ja yksinäisyyteen vaatisivat lisäselvitystä.

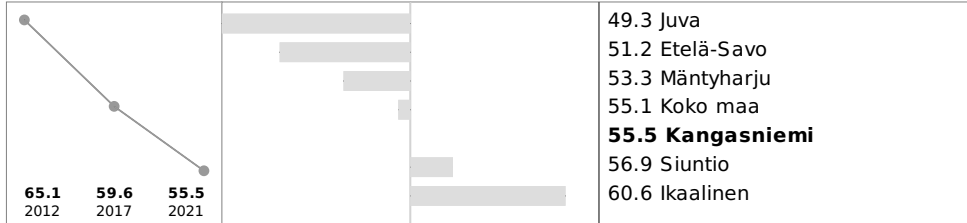
KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

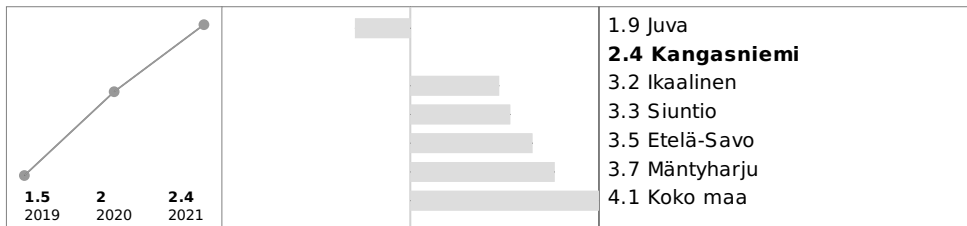
Sairauspäivärahaa saaneet 16 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

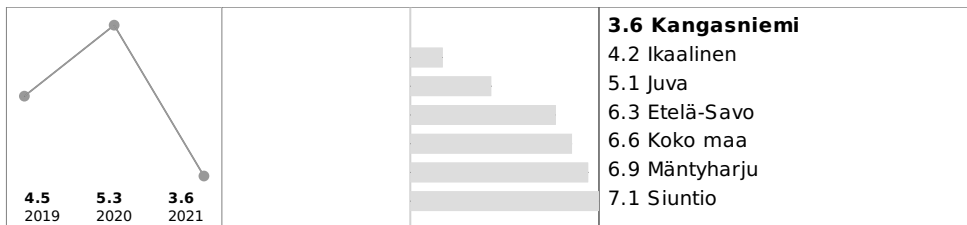
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

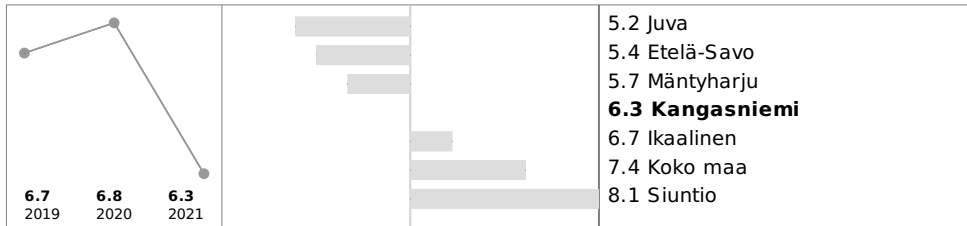
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

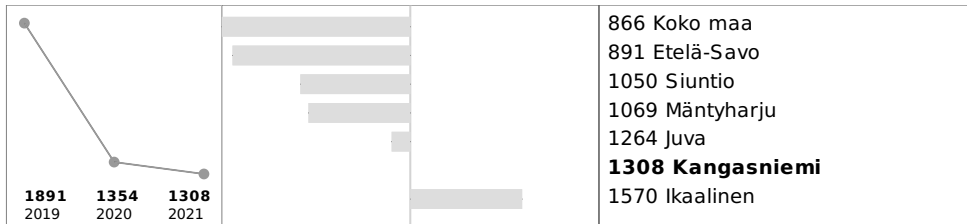
Ahtaasti asuvat asutokunnat, % kaikista asutokunnista

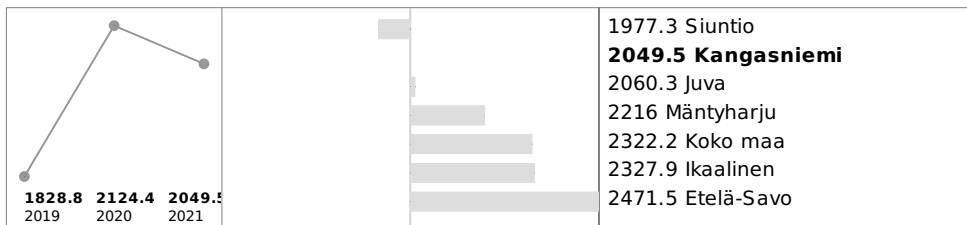
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

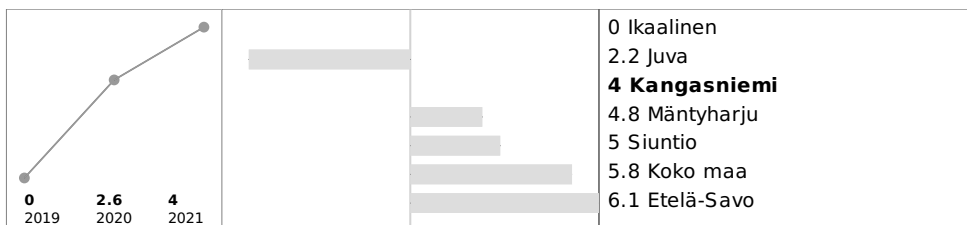
Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Erikoissairaanhoidon avoheitokäynnit / 1 000 asukasta

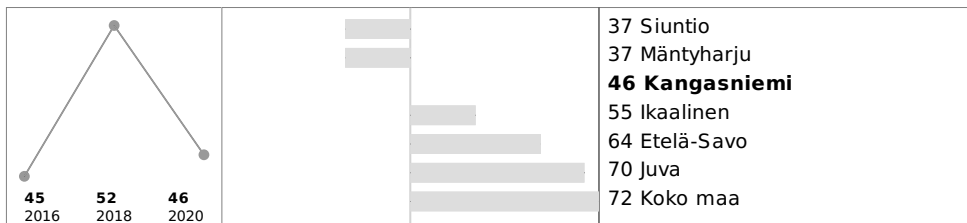

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Terveydenedistämisen aktiivisuus (TEA) liikunnan edistämiseksi, pistemäärä

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Kaikkien ikäryhmien osalta on mahdollista koota yhteenveto, joka kuvaa kehityksen yleistä suuntaa, joskin kullakin ikäryhmällä on omat edellä esitellyt kehityssuuntansa. Edellä olevissa indikaattoreissa esiintyvät nousevat suuntina erikoissairaanhoidon käyntien kasvu, pitkäaikaistyöttömyyden kasvu sekä päihdehuollon avopalveluiden käytön kasvu. Vastaavasti perusterveydenhuollon lääkärikäynnit ovat laskeneet merkittävästi. Ikävakioidussa

sairastavuusindeksissä ei sen sijaan ole merkittäviä muutoksia. Kokonaisuutena indikaattorien kautta saatava tieto viittaa siihen, että huono-osaisuus muuttuu ajan kuluessa aiempaa vaikemmin torjuttavaksi, mikä ilmenee pitkäaikaistuyttömyytenä ja päihdehuollon tarpeen kasvuna.

2 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kokonaisuutena erilaisille hyvinvointia lisääville toimenpiteille on selkeä tarve kaikkien ikäryhmien osalta. Kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia luomalla edellytyksiä yhteisöllisyydelle sekä huolehtimalla ympäristöstä ja yritystoiminnan edellytyksistä. Tilastollisten taustatietojen, kunnan valtuustokaudelle asettamien tavoitteiden ja maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman avulla on muodostettavissa kokonaisuus, jossa on mahdollista painottaa paikallisesti soveltaen.

Maakunnallisessa hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat:

Painopiste 1. Lisäämme yhdessä tekemistä ja alueellista yhteistyötä vahvistaaksemme asukkaiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta

Painopiste 2. Investoimme kestävään hyvinvointiin kehittämällä asukkaiden hyvän elämän edellytyksiä Etelä-Savossa

Painopiste 3. Vahvistamme ja kehitämme turvallisuuskulttuuria ehkäisemällä hyvinvointia vaarantavia riskitekijöitä

Maakunnallisen hyvinvointikertomuksen painottamista osakokonaisuuksista jokainen on paikallisesti merkittävä. On luontevaa pyrkiä yhteensovittamaan maakunnalliset tavoitteet ja paikalliset, kuntastrategiasta nousevat tavoitteet.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

3 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kangasniemen kunnan kuntastrategian painopisteet valtuustokaudella 2021 - 2025 ovat seuraavat:

1. Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset
2. Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja
3. Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Kangasniemen kuntastrategiassa valtuustokaudelle 2021 - 2025 määritellyt arvot ovat seuraavat:

Avoin ja vuorovaikutteinen:

Kangasniemen kunta on yhteisöllinen, vuorovaikutteinen ja osallistava, mikä näkyy kotiseudun arvostamisessa, paikallisyhteisöjen toiminnassa ja kuntaorganisaation toimintakulttuurissa. Jokainen kuntalainen on tärkeä ja jokaisesta pidetään huolta. Kunnan sisällä ja yhteistyökumppaneiden kanssa toimitaan reilussa ja avoimessa yhteistyöhengessä.

Inhimillinen ja asiakaslähtöinen:

Kunnan toiminnan ja palvelutuotannon keskeisenä lähtökohtana on kuntalaisten, yritysten, järjestöjen, vapaa-ajan asukkaiden ja muiden sidosryhmien tarpeiden tunnistaminen. Kunta on yhteisöään varten oleva palveluorganisaatio. Parhaat ja toimivimmat palvelumallit syntyvät, kun niiden suunnittelu toteutetaan asiakaslähtöisesti yhteistyössä käyttäjien kanssa.

Uudistuva ja kehittyvä:

Kunta kehittyä toimintaympäristön muuttuessa. Kunta etsii rohkeasti mahdollisuuksia muutoksiin vastaamiseen aktiivisen kehittämistyön avulla. Muutos nähdään mahdollisuutena, ei uhkana. Jokaisen kunnan työntekijän toiminnan periaatteisiin kuuluu paitsi päivittäisten rutiinien toteuttaminen myös valmius uudistua ja uudistaa. Uusiin kehitysideoihin ja aloitteisiin suhtaudutaan kunnassa avoimesti, kannustavasti ja ennakkoluulottomasti. Kehittämistyössä panostetaan paitsi kunnan omaan toimintaan myös monipuoliseen ja innovatiiviseen alueelliseen verkostoyhteistyöhön.

4 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Etelä-Savon maakunnallinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Etelä-Savon lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja sen paikallinen osuus.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma.

Työhyvinvointisuunnitelma ja työturvallisuussuunnitelma.

Pelastussuunnitelmat.

Kriisisuunnitelmat.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat.

Turvallisuussuunnitelma.

Osallisuusohjelma.

Oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmat.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.

Kotouttamisohjelma.

5 Hyvinvointisuunnitelma

Kangasniemen kunnan hyvinvointisuunnitelman 2021 - 2025 maakunnallisesta hyvinvointisuunnitelmasta ja

kuntastrategiasta yhteensovitetut tavoitekokonaisuudet ovat muodostettavissa seuraavasti:

KK 1. Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset

ES 3. Vahvistamme ja kehitämme turvallisuuskulttuuria ehkäisemällä hyvinvointia vaarantavia riskitekijöitä

YHTEENSOVITETTU TAVOITE: Arjen turvallisuuden edistäminen.

KK 2. Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

ES 2. Investoimme kestävään hyvinvointiin kehittämällä asukkaiden hyvän elämän edellytyksiä Etelä-Savossa

YHTEENSOVITETTU TAVOITE: Hyvän elämän edellytysten luominen.

KK 3. Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö

ES 1. Lisäämme yhdessä tekemistä ja alueellista yhteistyötä vahvistaaksemme asukkaiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta

YHTEENSOVITETTU TAVOITE: Osallistavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Jokaiselle tavoitekokonaisuudelle asetetaan ikäryhmäkohtaiset osatavoitteet siten, että lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, nuoret ja nuoret aikuiset, työikäiset, ikäihmiset ja erityisryhmät tulevat huomioiduiksi.

Tavoitteiden osalta hyvinvointisuunnitelmassa pyritään realistiseen saavutettavuuteen siten, että ikäryhmäkohtaisia tavoitteita pystytään saavuttamaan olemassa olevilla resursseilla sekä kunnan omien toimijoiden että sosiaali- ja terveystalvet tuottavan organisaation toimesta.

Arjen turvallisuuden edistäminen.	Ikäryhmäkohtainen tavoite	Toimenpiteet
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden	Lapsiperheille suunnattu avoin toiminta vakiintuu eri toimijoiden yhteistyönä toteuttamaksi monimuotoiseksi toiminnaksi.	Avoimen toiminnan toteuttaminen eri toimijoiden yhteistyönä. Sisällöissä mukana kiusaamisen ehkäisy, liikenneturvallisuus ja ennalta vahvistava toiminta. Toiminnalle luodaan vuosikello syksy, talvi, kevät.
Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden	Nuorisotoimi ja oppilashuolto sekä seurakunnat ja työllisyyspalvelut toimivat yhtenä kokonaisuutena nuorten hyvinvointia edistäen.	Nuorisotoimen, oppilashuollon ja koulujen yhteistyötä kehitetään oppilas- ja opiskelijahuollon osana - erityisnuorisotyöntekijä vastuuhenkilönä. Muina keskeisinä tavoitteina säännöllinen nuorisotilatoiminta sekä koulunuorisotyön ja etsivän nuorisotyön jatkaminen sekä ohjaamotyypin toiminnan kehittäminen ja työllisyyspalvelujen toiminnan jatkuminen eri tavoin.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden	Terveellisten elintapojen edistäminen käytännön toimintana.	Elintapaohjauksen kattavuuden selvittäminen ja varmistaminen kunnan, hyvinvointialueen ja työterveyshuoltojen toimintojen yhteistyönä. Elintapaohjauksen verkoston toiminnan elvyttäminen sekä sen tuottaminen osana tapahtumia ja ryhmätoimintaa.
Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden	Yksinäisyyden torjunta.	Ryhmätoiminta hankkeiden puitteissa keskustaajamassa ja haja-asutusalueella. Liikkumisen edistäminen ja tukeminen huolehtimalla esimerkiksi aurauksista yleisesti ja päällysteiden kunnosta kevyen liikenteen väylillä. Selvitetään mahdollisuus etsivän vanhustyön hankkeeseen.

Hyvän elämän edellytysten luominen.	Ikäryhmäkohtainen tavoite	Toimenpiteet
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden	Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa. Ensimmäinen tavoite valtuustokaudella kohdistuu vapaa-ajan harrastusten tukemiseen ja edistämiseen.	Vapaa-aikatoimen, varhaiskasvatuksen, opistojen sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteistoiminta harrastusten saavutettavuuden edistämiseksi sekä harrastusten taloudellinen tukeminen kunnan toimesta edullisten käyttömaksujen ja avustusten kautta. Toimintaan sisältyy myös koululaisille suunnattu kerhotoiminta.
Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden	Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa. Ensimmäinen tavoite: Nuorisotoimen toimintaedellytysten turvaaminen siten, että jokaisella nuorella on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajan viettoon ja että nuorisotoimi ja koulu pystyvät sujuvaan yhteistoimintaan.	Nuorisotoimen perusrahoitusta ylläpidetään ja nuorisotoimelle haetaan aktiivisesti hankerahoituksia. Toimintaa kohdennetaan koulunuorisotyön suuntaan ja tavoitteena on laaja ikäluokkakohtainen kattavuus. Nuorten aikuisten osalta huomiota kiinnitetään työllisyyspalvelujen saatavuuteen.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden	Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa. Ensimmäiset tavoitteet: 1) Työllisyyden edistäminen työllisyyspalvelujen toimesta. 2) Työhyvinvoinnin edistäminen kokonaisvaltaisesti (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen) työpäivien sisällä ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustamalla.	Työllisyyspalvelujen jatkuvuuden turvaaminen. Työhyvinvointiin liittyvien asioiden ja teemojen ottaminen käsiteltäväksi kunnan omassa toiminnassa ja yritysyhteistyössä sekä alueellisten ja maakunnallisten verkostojen hyödyntäminen tällä saralla. Kattava vapaa-ajan harrasteopas (fyysinen asiakirja ja verkkosta keskitetysti saatavat tiedot).
Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden	Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa. Ensimmäinen tavoite: Kohtaamisten edistäminen: jokaisella ikäihmisellä on mahdollisuus kohdata sekä ikäisiään että muiden ikäryhmien edustajia.	Onnikan reititystä kehitetään suhteessa ikäihmisten matkustamisen tarpeeseen, lisäksi selvitetään mahdollisuus hankerahoitukseen.

Osallistavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Ikäryhmäkohtainen tavoite	Toimenpiteet
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden	Lapsien, varhaisnuorten ja lapsiperheiden osallisuusmahdollisuuksia edistetään.	Lasten ja vanhempien osallisuuden edistäminen varhaiskasvatuksen ja koulujen toiminnassa esimerkiksi oppilaskuntien ja neuvottelukuntien aktiivisen toiminnan kautta. Varhaiskasvatuksessa selvitetään mahdollisuutta vanhempien ja lasten osallistamisen lisäämiseen.
Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden	Oppilaskuntatoiminnan ja nuorisovaltuuston toiminnan vahvistaminen.	Oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston sekä viranhaltijoiden ja toimielimien yhteistyön kehittäminen - säännölliset tapaamiset ja toiminnan julkisuuden edistäminen. Nuorten aikuisten osalta ohjaamotyyppisen toiminnan kehittäminen.
Työikäiset, erityisryhmät huomioiden	Osallisuuden edistäminen ja mahdollistaminen.	Osallisuuskanavan luominen applikaation avulla. Kirjaston tuottamat kohtaamiskanavat.
Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden	Ikääntyneen väestön osallisuuden edistäminen.	Vanhus- ja vammaisneuvoston sekä järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö osallistaminen edistämiseksi. Ennakoivat kyselyt palvelutarpeesta.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

Asiakirja viedään valtuustokäsittelyyn joulukuussa 2022.

6 Suunnitelman laatijat

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 7.2.2022 perustaa kuluva valtuustokauden hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelua varten työryhmän, johon kuuluvat:

- kirjaston johtaja Sari Tulla
- sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mika Huovinen
- varhaiskasvatuksen toimialan edustaja Marja-Leena Pylväläinen
- opetuksen toimialan edustaja Joni Kääriäinen
- kulttuuri, nuoriso- ja liikuntatoimen alojen edustaja Markus Brandt
- teknisen toimen alan edustaja asiantuntijajäsenenä Kalle Manninen

Kunnanhallitus nimesi kunnanhallituksen edustajaksi Jaana Laukkarisen työryhmään sekä pyysi vanhus- ja vammaisneuvostoa ja nuorisovaltuustoa nimeämään omat edustajansa työryhmään, minkä lisäksi ESSOTE:a on pyydetty nimeämään asiantuntijajäsen työryhmään.

Essote on nimennyt edustajakseen Eeva Häkkisen, vanhus- ja vammaisneuvostoa edustaa Harri Aalto ja nuorisovaltuustoa edustaa Rodja Goy.

7 Suunnitelman hyväksyminen